

Opas eläkesäästämiseen rahastoihin Suomen muuttuvassa taloudellisessa tilanteessa

Mustonen Aku Ville

Tekijä	
Mustonen Aku Ville	
Koulutusohjelma	
Liiketalous	
Raportin/Opinnäytetyön nimi	Sivu- ja liitesivumäärä
Opas eläkesäästämiseen rahastoihin Suomen muuttuvassa taloudellisessa tilanteessa	29 + 23
<p>Suomen taloudellinen tilanne muuttuu; väestö ikääntyy ja julkisen talouden huoltosuhde työssäkäyviä kohden kasvaa. Samalla kun eläkkeeseen ladataan paljon odotuksia, säästetään unelmia toteutettavaksi, leikataan eläkkeitä kuitenkin julkiselta taholta jatkuvasti. Tulevaisuuden eläkeläisen eläketulon on spekuloitu olevan 40% uran viimeisestä palkkakuitista. Miten käy?</p> <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on luoda produktina vastaus tähän kysymykseen yksinkertaisesti selvittämällä, miten jokainen voi itse palkkatuloista kerryttämällä säästää itselleen eläkettä. Lopputuotos on opas säästämisen aloittamiseen ja siinä menestymiseen muutaman yksinkertaisen vinkin kautta.</p> <p>Opinnäytetyö on rajattu yleisimpiin tapoihin säästää itselleen varallisuutta ja työssä keskitytään erityisesti rahastosäästämiseen, joka on monelle helppo ja tuottava tapa kerryttää säästöjä, joita voi käyttää eläkkeellä. Opinnäytetyö valmistui 2016 – 2017 talvella, juuri sopivasti 2017 eläkeuudistuksen aikaan.</p> <p>Opinnäytetyö esittää yhteiskunnallista faktatietoa ja perustelee oma eläkesäästämisen tärkeyttä näillä faktoilla. Yhteiskunnallisen faktatiedon jälkeen esitetään yleisimpiä tuotteita eläkesäästämiseen ja selitetään kuinka oma eläkesäästämisen voi aloittaa. Sijoittamisen teoriaa ja keskeisimpiä käsitteitä ja verotuksen teoriaa ja lainsäädäntöä esitetään lopuksi. Lopuksi pohditaan tämän opinnäytetyön syntymistä ja loppuproduktin hyödynnettävyyttä sekä aiheen ajankohtaisuutta ja tärkeyttä.</p>	
Asiasanat	
Eläkesäästäminen, pitkäaikaissäästäminen, sijoitusrahastot, sijoittaminen, ikärakenne	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn rajausta	2
1.2	Aiheen taustaa ja sijoitusopasproduktin tavoite	2
2	Eläkesäästäminen nykysuomessa	3
2.1	Eläke ja sen kertyminen	4
2.2	Eläkkeen säästäminen itse	4
3	Mikä Suomessa on muuttunut ja tulee muuttumaan ja miksi se koskettaa tulevaa eläkeläistä?	6
3.1	Ikääntyvä väestö	6
3.2	Väestön eliniän kasvu	6
4	Tuotteet eläkesäästämiseen.....	8
4.1	Tilimuotoiset talletukset	8
4.2	Osakkeet & arvo-osuustili	9
4.3	Sijoitusrahastot.....	9
4.3.1	Osakerahastot & yhdistelmärahastot	10
4.3.2	Indeksirahastot.....	11
4.3.3	Avaintietoesite.....	11
4.3.4	Rahastojen kulut ja kritiikki.....	11
4.4	PS-sopimus, eläkevakuutukset ja sijoitusvakuutus.....	12
4.5	PS- ja eläkevakuutussäästäjän veroedut	13
4.6	Velaton omistusasunto ja käänteinen asuntolaina	14
5	Miten alkuun säästämässä?	15
5.1	Sijoitussuunnitelma	15
5.2	Kuukausisäästäminen rahastoon	16
6	Sijoittamisen käsitteitä ja teoriaa	17
6.1	Riski ja tuotto.....	17
6.2	Korko & koronkorko.....	19
6.3	Sijoittaminen ja velka	20
6.4	Hajauttaminen maantieteellisesti ja ajallisesti	21
6.5	Sijoittamisen verotus ja siihen liittyvät käsitteet	22
6.5.1	Luovutusvoitot ja luovutustappiot	23
6.5.2	Osingot ja niiden verotus.....	23
7	Pohdinta	24
	Lähteet	26
	Liitteet.....	29

1 Johdanto

Eläkeikä odottaa toivottavasti meitä kaikkia jossakin vaiheessa elämää. Elintaso, johon elämämme aikana totumme, on usein pitkälti omien valintojemme tulosta. Nykypäivinä monelle voi tulla yllätyksenä tulotason laskemisesta johtuva elintason lasku eläkeikä saavutettaessa. Kun siirrymme työelämästä eläkkeelle, tuloa ei yksinkertaisesti ole niin paljon kuin ennen ja jostakin mihin on tottunut saattaakin joutua tinkimään.

Muuttuva taloustilanne ja Suomen kansantalouden rakenneongelma osaltaan maalaavat uhkakuvia esimerkiksi eläkeiän nostosta ja ainutlaatuisen työeläkejärjestelmämme osittaisesta romuttumisesta tai uudistamisesta. Tulevaisuudessa eläkeläisiä on todennäköisesti yhä enemmän verrattuna työeläkemaksujen maksajiin. Työuransa aloittavat nuoret voivat ajatella; Tulenko koskaan pääsemään eläkkeelle? Toisaalta taas herää ajatus: Voisimmeko omilla, aikaisilla ja järkevillä valinnoillamme vaikuttaa vanhuuden päiviemme elintasoon?

Tämä opinnäyteprodukti käsittelee eläkesäästämistä ja sijoittamista normaalin palkansaaajan näkökulmasta muuttuvassa maailman, ja Suomen talouden tilanteessa. Voisiko esimerkiksi normaali palkansaaaja säästää itselleen tarpeeksi työuransa aikana tilanteessa, jossa eläkejärjestelmää ei enää olisi tai se olisi muuttunut niin paljon, että pelkällä työeläkkeellä ei tulisi toimeen? Miten tämä on onnistunut tähän päivään mennessä historiassa ja tulisiko ihmisten tulevaisuutta ajatellen muuttaa toimintaansa eläkesäästäjinä? Produktissa pyrin vastaamaan näihin kysymyksiin perustellusti.

Tarkoituksena on luoda opas, joka kirjallisuuteen ja luotettaviin internet-lähteisiin perustuvan tietoperustan ja säästämisen ja sijoittamisen ammattilaisten haastattelujen kautta perustelee keinoja pitkäaikaisesti säästää onnistuneesti itselleen eläkepäiviä varten.

Lopputuotoksena on sijoitusopasprodukti, joka esittelee teoriaosiossa käydyn pohjalta tietoa pitkäaikaisesta eläkesäästämisestä ja esittelee vaihtoehdon turvata tulevaisuutta muuttuvassa, ja jo muuttuneessa Suomen talouden tilanteessa.

1.1 Työn rajaus

Tässä opinnäyteproduktissa esitetään teoriaosiossa lopullisessa produktissa käytettyä sijoittamisen teoriaa, verotusta ja erilaisia tuotteita eläkesäästämistä varten. Esitän myös työn pontimina toimivaa lainsäädännön muuttumista ja yhteiskunnallista faktatietoa. Eläkesäästäminen tässä produktissa on rajattu vanhuuseläkettä varten säästämiseksi, enkä keskity esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeeseen sen tarkemmin. Lopullinen produkti, eli sijoitusopas rajataan sijoitusoppaaksi rahastosäästämiseen, joka pyrkii nostamaan eläkesäästämisen muun varallisuuden kerryttämisen kanssa yhtä suureen ja tärkeään osaan. Opinnäytetyöni ei käsittele tilisijoittamista sen tarkemmin vaan keskittyy sijoitusinstrumentteihin, lopullinen produkti tarkemmin rahastoihin.

1.2 Aiheen taustaa ja sijoitusopasproduktin tavoite

Aiheen taustana on oma kiinnostukseni aiheeseen ja aiheeni työelämälähtöisyys. Koen aiheen todella tärkeäksi muuttuvassa taloustilanteessamme, jossa emme voi olla varmoja esimerkiksi suomalaisen eläkejärjestelmän tulevaisuudesta.

Tulevaisuuden turvaaminen voi olla monelle helpompaa, kun sen aloittaa hyvissä ajoin ja suunnittelee asioita hieman valmiiksi. Myös riskin ottaminen pitkällä sijoitushorisontilla on asia, joka suomalaisten tulisi mielestäni sisäistää paremmin. Riskiä voi ottaa, ja sitä voidaan hallita. Pitkällä aikavälillä riskin ottaminen on perusteltua.

Tavoitteenani on tähän tarpeeseen tehdä todella selkokielineen rahastosijoitusopas, jota kenen tahansa palkansaajan on helppo lukea. Opas valistaa ja selvittää helppoja ja kaikille palkansaajille mahdollisia keinoja vaurastumiseen säännöllisen säästämisen, ajallisen hajauttamisen ja onnistuneiden valintojen kautta. Tarkoitus on ennen kaikkea myös rohkaista suomalaisia sijoittamaan ja säästämään.

Mielestäni aiheesta puhutaan turhan vähän ja myös tavallisella palkansaajalle vaikein termin. Teoriaosiossa pyrin selittämään välttämättömiä käsitteitä ja ilmaisuja lopullista opasta varten.

2 Eläkesäästäminen nykysuomessa

Yhdysvalloissa eläkesäästämistä on tutkinut Sijoitusrahastoyhdistys. Yhdistyksen tutkimuksen mukaan Yhdysvalloissa eläkettään varten säästää 92 % rahastosijoittajista. Suomessa vastaavasti Taloustutkimuksen selvityksen mukaan vain 12 % säästäjistä säästää eläkettään varten. Saman tutkimuksen mukaan 44 % säästää ”pahan päivän varalle”. Samaa tarinaa kertoo Sampo Pankin tutkimus, jonka mukaan lähes 40 prosenttia suomalaisista ei ole säästänyt yhtään eläkeikää varten. (Puttonen & Repo 2011, 21-22.) Nordean teettämä kyselytutkimus vuodelta 2016 kuitenkin kertoo, että yli puolet säästäisi tai sijoittaisi eläkepäiviään varten ”lisäturvaksi”. Saman tutkimuksen mukaan eläkettä varten säästävien määrä on nousussa, ja että noin joka viides uskoo, ettei lakisääteinen eläke riitä toivottuun tulotasoon. Ekonomisti Olli Kärkkäisen mukaan muutos on merkittävä ja eläkepäiviä varten sijoittaminen aloitetaan turhan myöhään. (Lassila 2016.)

Säästi itse tai ei, siirtyminen eläkkeelle tarkoittaa usein, jos ei poikkeuksetta ansiotulotason putoamista. Tulotaso putoaa keskimäärin puoleen entiseen palkkatuloon verrattuna. Tässä vaiheessa säästöillä kerrytetty tasainen tulovirta voisi auttaa pudotuksen loiventamisessa. (Puttonen & Repo 2011, 21-22.)

Tämän päivän suomalaiset eläkeläiset ovat myös parempikuntoisia ja aktiivisempia. Eläkeikään säästetäänkin usein unelmia toteutettaviksi ja esimerkiksi matkustelemista tehdään eläkeiässä paljon. Tavanomainen eläketulo ei kuitenkaan välttämättä riitä kaikkeen tähän. Ratkaisuna on eläkesäästäminen oikeisiin kohteisiin tarpeeksi aikaisessa vaiheessa aloitettuna. (Puttonen & Repo 2011, 21-22.)

Valtion eläkerahaston hallituksen puheenjohtaja ja rahoituksen dosentti Hannu Kahra kommentoi Helsingin Sanomien mielipidepalstalla vuonna 2015 Eläketurvakeskuksen tutkimusta, jonka mukaan moni suomalainen epäilee, että luvatut eläkkeet pystytään maksamaan tulevaisuudessa. Kahran mukaan huoli on aiheellinen. Kahra perustaa huolensa suomalaisten eläkesijoituksia hoitavien eläkesijoittajien ja työeläkeyhtiöiden ei-ammattimaisuuteen ja kertoo, että vaihtoehtona eläkevarojen tuottavammalle sijoittamiselle on eläkevarojen tuotto-odotuksien laskeminen ja työeläkemaksujen nostaminen. Kommenttinsa Kahra lopettaa painottaen, että jokaisen suomalaisen tulisi varautua tuleviin eläkepäiviinsä säästämällä ja sijoittamalla säästöt järkevästi itse. (Kahra 2015.)

2.1 Eläke ja sen kertyminen

”Miksi pitäisi itse hoitaa eläkettään? – Valtiohan sen hoitaa?” (Pesonen 2011, 151).

Suomessa valtio, KEVA ja yksityiset eläkeyhtiöt huolehtivat eläkkeenmaksamisesta. Näiden toimijoiden lisäksi on erilaisia eläkesäätiöitä, kassoja ja eläkelaitoksia eri aloille. Eläkkeenmaksun mahdollistaa työntekijöiden palkastaan maksama työeläkevakuutusmaksu. Tämä takaa sosiaalisesti oikeudenmukaisen ja taloudellisesti kestävä työeläkkeen. (Pesonen 2011, 151.)

Ennen vuotta 2017 eläke laskettiin työansioista tai yrittäjätulosta kultakin vuodelta iän mukaan nousevalla karttumaprosentilla kerrottuna. Vuodesta 2017 lähtien eläkettä karttuu jokaiselle työntekijälle 1,5% vuosiansiosta, osalle poikkeuksellisesti 1,7% siirtymäajan ajan vuosina 2017-2025. Muutoksena myös 17-vuotiaat alkavat kartuttaa eläkettä ansiotuloista, tämä ei koske nuoria yrittäjiä, jotka alkavat kerryttää eläkettä vasta 18-vuotiaana yrittäjän tuloistaan. (Etera 2017.)

Eläkkeen karttuminen 2004 saakka	<ul style="list-style-type: none">- 1,5% 60 vuoden ikään asti- 2,5% 60 ikävuodesta eteenpäin
Eläkkeen karttuminen 2005 – 2016	<ul style="list-style-type: none">- 18 - 52 vuotiailla 1,5%- 53 - 62 vuotiailla 1,9%- 63 – 67 vuotiailla 4,5%
Eläkkeen karttuminen 2017 alkaen	<ul style="list-style-type: none">- yli 17-vuotiaat 1,5%- yli 18-vuotiaat yrittäjät 1,5%- 53 – 62 vuotiaat 1,7% siirtymäajan ajan vuosina 2017-2025

Taulukko 1. Eläkkeen karttuminen (Etera 2017)

Myös tietyt sosiaalityöt kerryttävät eläkettä. Tällaisia ovat esimerkiksi ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, tutkintoon johtavan opiskelun opintotuki, sairauspäiväraha ja alle 3-vuotiaan lapsen aikana etuutena maksettu kotihoidon tuki. Näiden lisäksi oma säästäminen on huomattavan tärkeää. (Pesonen, 2011, 151.)

2.2 Eläkkeen säästäminen itse

Fakta on, että vaikka työeläke kertyy koko ajan, se ei suinkaan tarkoita, että työeläke riittää eläkkeellä työelämän aikana totuttuun elintasoon. Tämän takia onkin perusteltua, aloittaa eläkevuosiin varautuminen säästämällä itselleen. ”Tekeepä sen miten tahansa, ihan pieleen aate ei voi mennä” (Pesonen, 2011, 151).

Helsingin Sanomien toimittaja Jussi Miettinen on myös ilmaissut huolensa siitä, kuinka valtio ei tue nykysuomessa eläkesäästäjää ja painottaa oman henkilökohtaisen eläkesäästön kartuttamista nykynuorille. Hän mainitsee myös, että joidenkin arvioiden mukaan nykynuorten eläke parhaimmillaankin yltää 40 prosenttiin työuran viimeisestä palkkakuitista. (Helsingin Sanomat, Miettinen, 2015.)

Kuulen itse usein nuorten aikuisten argumentoivan eläkesäästämistä vastaan eläkeiän kaukaiselta tuntumisella ja yksinkertaisesti sillä, että asia ei ole ajankohtainen. Eikö asiasta siis kannata välittää? Asia on kuitenkin päinvastoin, asiasta voi nyt välittää vähän, niin myöhemmin ei tarvitse välittää sen enempää. Itselleen voi tehdä palveluksen ja aloittaa ajoissa, jolloin pienelläkin summalla voi saada suuria tuloksia pitkällä aikavälillä aikaan.

Mika Pesonen (2011, 151-152) kertoo julkaisussaan perusteluja aloittelevalle eläkesäästäjälle. Pesonen perustelee kantansa mielestäni loistavasti.

- Tulotaso, johon olet tottunut työelämässäsi, putoaa 100% varmuudella eläköidyttyäsi.
- Lääketiede kehittyy, väki elää taatusti pidempään.
- Tulevaisuudessa Suomen taloudessa on yhä enemmän eläkeläisiä, jolloin työeläkemaksuja joko nostetaan tai eläkkeitä leikataan.
- Eläkeiässä on usein aikaa toteuttaa unelmia, joita ei ole kerennyt. Entä jos rahat eivät riitä tai tulee muita odottamattomia menoja?

3 Mikä Suomessa on muuttunut ja tulee muuttumaan ja miksi se koskettaa tulevaa eläkeläistä?

Suomi muuttuu jatkuvasti. Maamme talouteen vaikuttavat ja tulevat jatkossa vaikuttamaan vahvasti väestön ikärakenteesta johtuva rakenneongelma ja globalisaation mukanaan tuomat kansantalouden muutokset.

Tässä luvussa selvennän tämän opinnäytetyön pontimina toimivia faktoja ja pyrin näin perustelemaan aiheen tärkeyttä tuleville eläkkeensaajille Suomessa.

3.1 Ikääntyvä väestö

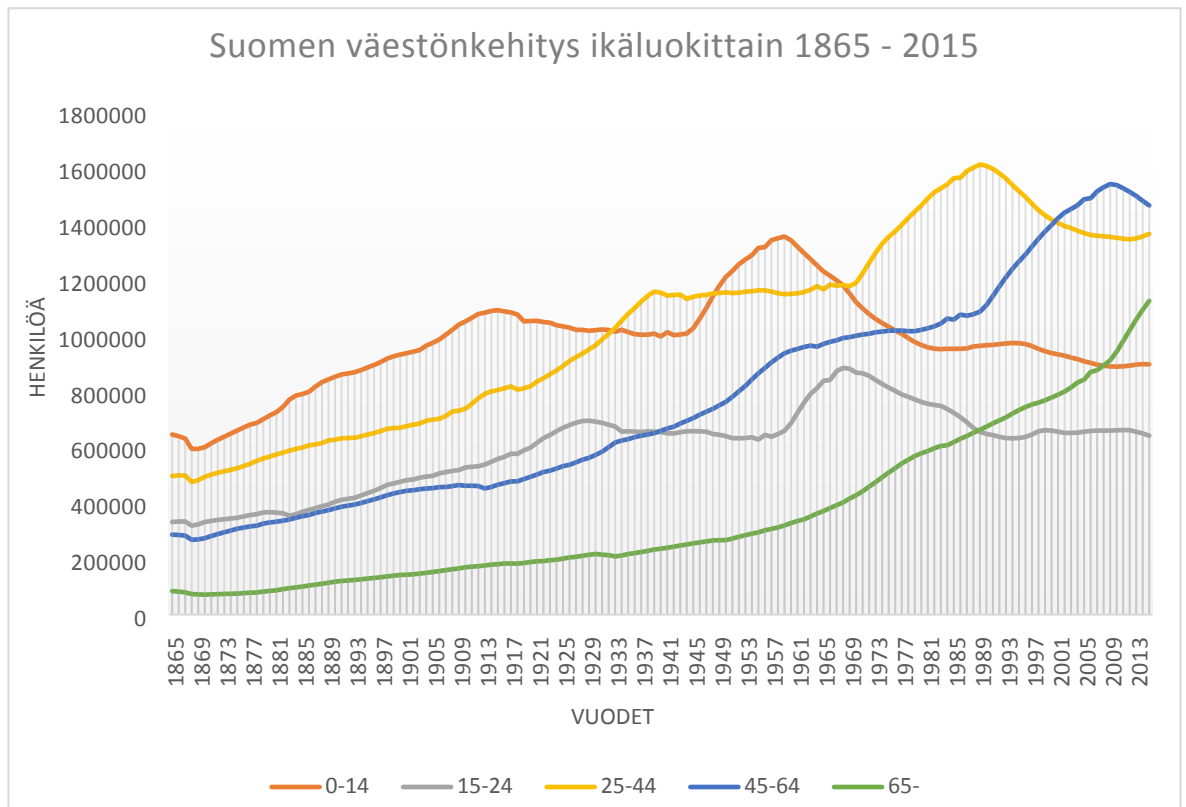
”Ei tarvitse luoda maailmanlopun visioita huomatakseen, että Suomessakin julkinen eläkejärjestelmä tulee olemaan yhä suuremmassa paineessa suurten ikäluokkien siirtyessä hyvin ansaituille kisanpäiville” (Järvinen & Parviainen 2011, 12).

Ikääntyvä väestö vaikuttaa suomalaisten tulevaisuuteen taloudellisesti monella tapaa. Suomessa väestön ikääntyminen ja syntyneiden määrän supistuminen johtavat ensisijaisesti huoltosuhteen heikkenemiseen. Myös lisääntyvä työttömyys vaikuttaa negatiivisesti huoltosuhteeseen. (Findikaattori 2016.)

Tämä niin kutsuttu väestön ikärakenteen vinoutuminen on muidenkin kehittyneiden maiden ongelma. Lopulta suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle kantavat pienemmät ikäluokat suuremman vastuun hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamisesta. (Findikaattori 2016.)

3.2 Väestön eliniän kasvu

Oman vaikutuksensa ikärakenteen vinoutumiseen tuo myös väestön eliniän kasvu kehittyvän lääketieteen ja muiden syiden vaikutuksen kautta. Tarve eläketurvan vahvistamiseen nousee samaa tahtia elinajan pidentymisen kanssa. Ihmiset siis elävät eläkkeellä pidempään samalla kun potentiaaliset työeläkemaksujen maksajat näyttävät suhteellisesti vähenevän. (Findikaattori 2016; Poikonen & Silvola 2010, 130.)

Kuvio 1. Suomen väestönkehitys ikäluokittain 1865 – 2015 (Tilastokeskus 2016)

Tilastokeskuksen sivuilta otettujen väestorekisteritietojen mukaan tehdyn kuvaajan mukaan Suomen väestö kasvaa ja kehittyy jatkuvasti. Kuviossa 1. näemme väestön kehitystä ikäluokittain kuvaavat viivat ja vihreä, eläkeiän saavuttavien henkilöiden luokkaa kuvaava viiva nousee jyrkimmin ylöspäin, muiden huoltosuhdetta parantavien ikäluokkien kuvaajien pysyessä lähes samoina tai laskevan hieman. Tämä tilanne vaikuttaa huoltosuhdetta rasittavasti ja on siksi tulevaisuuden eläkkeensaajan kannalta tärkeä tiedostaa.

4 Tuotteet eläkesäästämiseen

Tässä luvussa käsittelen yleisimpiä eläkesäästämiseen sopivia tuotteita. Tuotteilla tarkoitan pankkien ja rahastoyhtiöiden tarjoamia ratkaisuja säilyttää ja kartuttaa eläkesäästöjä. Säästämisen tavoitteena on myös varallisuuden säilyttämisen lisäksi usein varallisuuden kasvattaminen ja pyrinkin selvittämään tuotteita tästä, tuottoisammasta näkökulmasta. Esiteltyjä tuotteita on monenlaisia, erilaisia tilejä, sijoituksia ja sopimuksia.

Selvitän myös tuotteiden kuluja ja verotusta. Eläkesäästämisen tuotteita on mahdollista käyttää hyvinkin verotehokkaasti ja tähän annan vinkkejä myös itse sijoitusoppaassa.

4.1 Tilimuotoiset talletukset

Pankit tarjoavat säästäjille perinteisiä tilimuotoisia talletuksia tileille säästöjen säilyttämistä varten. Tili avataan pankkiin ja sinne tehdään talletus. Tilejä on eri pankkien valikoimissa erinimisiä ja tilit ovat usein pankkien keskittäjäasiakkaille kuluttomia.

Esimerkiksi finanssikonserni Nordea tarjoaa säästötilejä vaihtoehtoina KorkoExtra ja EtuTili. Näille tileille tallettaminen on ilmaista ja korko määräytyy vallitsevan markkinakoron mukaan. (Nordea 2016.) Pesosen mukaan pankkitili on hyvin yleinen tapa säästää. Säästötilille siirretään rahaa käyttötililtä säännöllisesti pois esimerkiksi heräteostoksilta turvaan. (Pesonen 2011, 10.)

Tilisäästäjän on kuitenkin tärkeää tilimuotoisten talletusten rinnalla säästää muillakin tavoilla. Pankkitalletusten tuotot eivät ole niin suuria verrattuna muihin, riskipitoisempiin sijoituksiin, joten inflaation myötä pankkitalletusten ostovoima todennäköisesti heikkenee jatkuvasti. (Pesonen 2011, 89.)

Pesonen (2011, 89) summaa julkaisussaan tilisijoittamiseen liittyvän perusongelman hyvin ”Voidaankin sanoa, että inflaation vuoksi pankkitalletuksetkaan eivät ole riskittömiä sijoituksia.” Tilille säästäjän tulee lisäksi maksaa tilillä saamastaan korosta lähdevero, joka on 28 prosenttia tuotto-osuudesta (Pesonen 2011, 91).

Edellä mainittujen tilien lisäksi pankit tarjoavat erilaisia tavoite- ja määräaikaistilejä. Tavoitetilistä esimerkkinä voidaan pitää ASP-tiliä, jonne säästetään asunnon hankintaa varten. Määräaikaistilit ovat tilejä, joilla rahat ovat lukittuna tietyn ajan, näistä tileistä saa myös suuremman koron, joka määräytyy yleensä tilinavauksen yhteydessä (Pesonen 2011, 90.)

4.2 Osakkeet & arvo-osuustili

Osakkeita voidaan pitää sijoitustuotteena. Eläkesäästämiseen osakkeet sopivat vaihtelevasti ja niihin sijoitettaessa tulee ottaa huomioon suuri riski osakkeiden arvon heittelystä. Osakkeella tässä tarkoitetaan pörssiosakkeita. Pörssiosake on arvopaperi ja konkreettisesti osuus julkisesta osakeyhtiöstä. Näillä osakkeilla käydään kauppaa arvopaperipörssissä. Viittaan tässä työssä myöhemmin suoriin osakesijoituksiin, joilla tarkoitetaan osakkeiden ostamista ja omistamista.

Pörssiosakkeiden omistajat ovat oikeutettuja osakeyhtiöiden voitonjakoon. Voitto jaetaan osinkoina. Seppo Saarion (2016, 20) mukaan osakkeenomistuksen avainasia on se, että yhtiön mahdollinen voitto maksetaan omistajille osinkoina. Lisäksi osakkeenomistajat ovat oikeutettuja osallistumaan omistamansa yhtiön yhtiökokoukseen ja näin he voivat vaikuttaa yhtiön asioihin (Saario 2016, 18).

Suorat osakesijoitukset ovat pitkällä aikavälillä olleet historiallisesti kaikista tuottavin sijoitusmuoto. Osakkeet ovat myös sijoituskohteena suojanneet säästäjiä ja sijoittajia inflaatiolta historiassa. Tätä kutsutaan positiiviseksi reaalitytöksi. (Pesonen 2011, 96.)

Osakkeita säilytetään arvo-osuustilillä. Arvo-osuustilin rinnalla sijoittajalla tulee olla myös rahatili, joka on niin kutsuttu arvo-osuustilin hoitotili. Tältä tililtä maksetaan toimeksiannot, esimerkiksi juuri pörssikaupat. Toimeksiantojen lisäksi pankki tai rahalaitos voi periä kuluja pörssikaupasta, hoitotiliä käytetään myös kulujen maksuun. Ostetut arvopaperit talletetaan tämän jälkeen arvo-osuustilille. (Saario 2016, 28.) Vastaavasti arvopaperia myytäessä hoitotilille maksetaan myynnistä kauppahinta ja kaupan mahdolliset kulut.

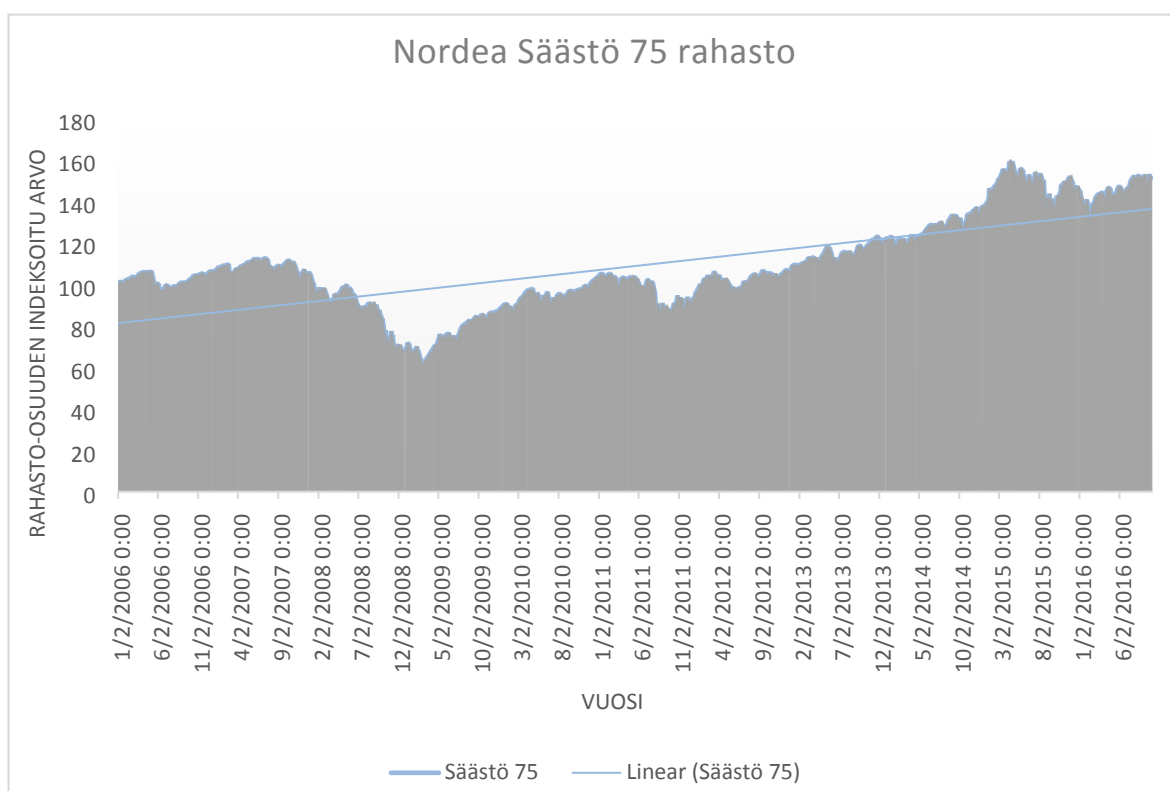
4.3 Sijoitusrahastot

Sijoitusrahasto on useiden sijoittajien yhdessä muodostama instituutio, joka koostuu säästäjien sijoitusrahastoon sijoittamista varoista. Sijoitusrahasto sijoittaa säästäjien varat eri arvopapereihin. Sijoitusrahaston hallintoa ja sijoituspäätöksiä hoitaa sijoitusrahastoyhtiö, joka useimmiten hoitaa myös useita muita sijoitusrahastoja. (Puttonen & Repo 2011, 30, 53.) Sijoitusrahastoja on paljon erilaisia, korkorahastoja, osakerahastoja, yhdistelmärahastoja ja muita rahastovaihtoehtoja. Sijoitusrahastot tekevät sijoituksia ja muita päätöksiä sijoitusrahaston, kunkin erikseen määrittelemien sääntöjen mukaan (Puttonen & Repo 2011, 53). Sijoitusrahastoon sijoittaneet säästäjät omistavat yhtä suuria rahasto-osuuksia sijoitusrahastosta (Puttonen & Repo 2011, 53).

4.3.1 Osakerahastot & yhdistelmärahastot

Osakerahastot sijoittavat osakkeisiin osakerahaston säännöissä määritellyin tavoin. Sijoituskohteiden valintaperiaatteet löytyvät rahastoesitteestä (Puttonen & Repo 2011, 66). Osakerahastojen tuottotavoitteena pidetään useimmiten osakerahaston sijoituskohteiden toimialan kehitystä mittaavaa indeksiä tai maantieteellisen alueen indeksiä. Esimerkiksi suomalaisiin suurin yrityksiin sijoittavan osakerahaston tuottotavoitteena voitaisiin pitää OMX Helsinki 25 indeksin kehitystä. (Puttonen & Repo 2011, 68.)

Yhdistelmärahastot eroavat osakerahastoista niin, että ne sijoittavat sekä osakkeisiin, että korkopapereihin. Yhdistelmärahastoissa voidaan siis muuttaa painotusta osakkeiden ja korkopapereiden välillä vallitseva markkinatilanteen mukaan. (Puttonen & Repo 2011, 70.)

Kuvio 2. Nordea Säästö 75 -yhdistelmärahaston 10 vuoden kehitys (Nordea 2016)

Esimerkiksi finanssikonserni Nordealla on laaja valikoima sijoitusrahastoja. Kuviossa näkyy Nordean Säästäjän rahastojen yhdistelmärahasto Säästö 75:n 10 vuoden indeksoitu kehitys. Nordean Säästö 75 on yhdistelmärahasto, eli se sisältää noin 75 prosenttia markkina-arvostaan osakesijoituksia ja 25 prosenttia korkopapereita ja käteistä nopeiden kasvumahdollisuuksien hyödyntämistä varten. Säästö 75:n indeksoidun

tuottokäyrän kehitys on pitkällä aikavälillä hyvin tuottava ja kuvaajaan piirretty trendiviiva on myös selkeästi nouseva.

4.3.2 Indeksirahastot

Indeksirahasto on rahasto, joka pyrkii mahdollisimman tarkkaan seuraamaan rahaston säännöissä määriteltä indeksii. Tällainen indeksi on esimerkiksi S&P 500 indeksi, joka seuraa 500 Yhdysvaltain markkina-arvoltaan suurimman yrityksen osakkeen kehitystä. (Puttonen & Repo 2011, 115, 198.)

Indeksin kehityksen seuraaminen mahdollisimman tarkasti onnistuu, kun rahastoa hallinnoiva salkunhoitaja ostaa rahaston vertailuindeksiin kuuluvia osakkeita samalla painolla rahastoon, kuin mitä indeksissä on (Pesonen 2011, 123).

Indeksirahastot ovat kulutehokkaita, sillä niihin sijoitetusta pääomasta ei peritä hallinnointipalkkiota, koska rahaston strategian mukaan rahasto ei vaadi aktiivista salkunhoitoa (Puttonen & Repo 2011, 115, 198). Jotkut pohtivatkin, eivätkö pankit halua myydä kulutehokkaita indeksirahastoja asiakkailleen (Miettinen 2015).

Nordnet-pankin talousasiantuntija Martin Paasin mukaan indeksirahastot ovat suositeltavia valintoja aloitteleville sijoittajille esimerkiksi mainitsemini suoriin osakesijoituksiin verrattuna. Paasi kuitenkin painottaa, että pitkäaikaisessa, yli 10 vuoden säästämisessä kaikista kannattavin sijoitusmuoto ovat aina osakkeet. (Miettinen 2015.)

4.3.3 Avaintietoesite

Avaintietoesitteestä selviää rahaston avaintiedot. Rahaston avaintietoesite ei ole markkinointimateriaalia ja sen tulee tuoda lakisääteisesti esiin sijoittajalle rahastoon liittyvät riskit, rahaston luonne ja rahaston kulut. Avaintietoesitteeseen tutustumista suositellaan ennen sijoituspäätöksen tekemistä. (Finanssivalvonta 2017.)

4.3.4 Rahastojen kulut ja kritiikki

Koska sijoitusrahastoja hallinnoidaan rahastoyhtiön toimesta, peritään rahastosäästäjiltä kuluja. Rahastoyhtiö kerää toimiakseen palkkioita rahastoihin tehtävistä merkinnöistä, eli rahasto-osuuksien ostamisesta ja rahasto-osuuksien myymisestä, eli lunastuksista. Lisäksi rahastoyhtiö perii hallinnointipalkkiota, joka on usein sijoittajalle näkymätön kulu ja se vähennetään rahaston arvosta päivittäin. Hallinnointipalkkio voi olla osakerahastossa esimerkiksi 2,00% vuodessa, joten rahaston arvosta vähennettäisiin rahastoyhtiöllä

palkkiota päivässä 2,00% / 365. Sijoitusrahastolaki määrittelee kaikkien rahaston kulujen kertomisesta rahaston säännöissä. (Puttonen & Repo 2011, 56 – 57.)

Sijoitusrahastojen kuluissa voi olla suuriakin eroja, kun vertaillaan rahastoyhtiöitä ja erilaisia rahastoja toisiinsa (Puttonen & Repo 2011, 56 – 57). Nordnet-pankin asiantuntija Martin Paasin mukaan rahastojen kulut kannattaa käydä tarkkaan läpi, sillä pitkäaikaisen säästäjän kasvattaessa korolle korkoa myös rahastojen pieneltä tuntuva kulu voi koitua lopulta hyvinkin suureksi (Miettinen 2015).

Sijoitusrahastojen hallinnoinnista peritään siis kuluja. Hallinnointipalkkio ja muut kulut voidaan jossakin valossa nähdä myös negatiivisena asiana ja näistä herää myös helposti kritiikkiä. Yksi yleisimmistä vasta-argumenteista aktiivisesti hoidetuille sijoitusrahastoille on, että rahasto voittaa harvoin vertailuindeksinsä ja väitetäänkin että suoraan indeksiin tai indeksirahastoon sijoittaminen on kannattavampaa (Taloussanomat 2016).

Pankit ja muut rahastoja hallinnoivat yhtiöt perustelevat aktiivisesti hoidettujen rahastojen kuluja varainhoitajien aktiivisella salkunhoidolla ja näkemyksen ottamisella, joka tuo lisäarvoa aktiivisesti hoidettuihin rahastoihin indeksirahastoihin verrattuna (Taloussanomat 2016). On totta, että tällaisella toiminnalla voidaan esimerkiksi reagoida nopeammin, jos odotetaan esimerkiksi kurssilaskua tietyn rahaston sisältämille arvopapereille. Koska rahastojen kuluissa on paljon eroja ja rahastojen tuotoissakin eroja löytyy, tulee rahastojen valinnassa olla ehdottoman tarkkana kuluja vertailtaessa. Aktiivisesti hoidettua rahastoa valitessa tulee esimerkiksi selvittää, miten rahasto on pärjännyt vertailuindeksiään vastaan.

4.4 PS-sopimus, eläkevakuutukset ja sijoitusvakuutus

PS-sopimus, eli pitkäaikaissäästösopimus tuli eläkesäästäjien saataville Suomessa vuonna 2010 pitkäaikaissäästämisen lain myötä. Se on säästämisen sopimus, joka käsittää sopimuksen arvo-osuustilistä ja PS-tilistä. PS-sopimuksia tarjoavat pankit, sijoitusrahastot ja sijoituspalveluyritykset. (Puttonen & Repo 2011, 165.)

PS-tili on tili, johon säästetään rahaa ja rahat sijoitetaan arvo-osuustilille rahastoihin ja osakkeisiin. Mahdolliset PS-tilille tulevat osingot ja myyntivoitot eivät ole verotuksenalaista pääomatuloa, eli niistä ei tarvitse maksaa veroa. PS-tili puretaan eläkeikä saavutettaessa ja sieltä ryhdytään nostamaan varoja, jolloin maksetaan nostetuista varoista pääomatuloveroa. (Puttonen & Repo 2011, 165.)

PS-tilin varoja voi alkaa nostaa eläkeikä saavutettaessa. Eläkeikä PS-tilin tapauksessa on ennen vuotta 2013 avatuissa sopimuksissa 63-68-vuotta ja vuodesta 2013 alkaen avatuissa PS-sopimuksissa 68-70-vuotta. (Veronmaksajat 2016.) Toinen edellytys sopimuksessa on varojen nosto 10 vuoden aikana. PS-sopimus on mahdollista purkaa tapauksessa, jossa sopimuksen tekijä kärsii avioeron, aviopuolison kuoleman, pitkäaikaisesta työttömyydestä tai pysyvästä työkyvyttömyydestä. (Puttonen & Repo 2011, 165.)

Eläkevakuutus on henkivakuutusyhtiöstä otettu lakisääteisen eläketurvan lisäksi tarkoitettu sijoitustuotteisiin perustuva vakuutus. Eläkevakuutusmaksuja maksetaan henkivakuutusyhtiöön ja kun henkilö saavuttaa eläkeiän, ennen 2013 avatuissa sopimuksissa 63-68-vuotta ja 68-70-vuotta 2013 alkaen avatuissa sopimuksissa, voi maksuja alkaa nostaa takaisin yhtiöstä. Henkivakuutusyhtiö maksaa maksut ja niiden tuottaman tuoton henkilölle. (Veronmaksajat 2016.)

Sijoitusvakuutus on yleensä yhtenä tai useana kertamaksuna sijoitettu kokonaisuus (Finanssivalvonta 2013). Sijoitusvakuutuksille on eri pankkiryhmillä ja vakuutusyhtiöillä eri nimityksiä. Tällaisen sijoitusvakuutuksen periaate on, että säästäjä säästää vakuutusyhtiöön vakuutusmaksujen muodossa varallisuutta, joka sijoitetaan säästäjän puolesta ja säästäjä saa myöhemmin, aiemmin sovittuna aikana säästämänsä varat korkoineen takaisin. Sijoitusvakuutus soveltuu parhaiten pitkäaikaiseen säästämiseen ja sen ennakkoaisesta purkamisesta voidaan veloittaa paljon takaisinnostopalkkiota. (Finanssivalvonta 2013.)

Sijoitusvakuutuksiin liittyy veroetua. Verot realisoituvat maksettavaksi vasta säästöajan lopussa, joten tämä osaltaan mahdollistaa korkoa korolle ilmiön hyödyntämisen maksimoinnin. Myös vakuutuksen sijoituskohteita voidaan vaihtaa vakuutuksen sisällä ilman veroseuraamuksia. (Finanssivalvonta 2013.) Esimerkiksi finanssikonserni Nordea tarjoaa sijoitusvakuutusvaihtoehdoksi Nordea Capital -sopimusta (Nordea 2017).

4.5 PS- ja eläkevakuutussäästäjän veroedut

PS-sopimuksen ja vapaaehtoisen eläkesäästön veroetuja muutettiin vuoden 2017 alusta eläkeuudistuksen myötä. Eläkeikää nostettiin, joten vuodesta 2017 kertyvät, verotuksessa tuetut säästöt saa nostaa vasta uuden 2017 voimaan tulleen eläkeiän mukaan. (Verohallinto 2017.)

PS-tilille tulevien osinkojen ja myyntivoittojen verovapauden lisäksi PS-tili sisältää muita veroetuja. PS-säästäminen ja eläkevakuutussäästäminen ovat niin kutsuttua verokannustettua säästämistä, eli yhteiskunta tarjoaa verokannusteen säästämisen toteutumiseksi. PS-säästäjän ja eläkevakuutussäästäjän vähennysoikeus on maksimissaan 5000 euroa vuodessa ja se tehdään ensisijaisesti säästäjän pääomatuloista. (Poikonen & Silvola 2010, 73 – 79.)

Eläkevakuutuksen ja PS-säästämisen maksuja voi vähentää omista pääomatuloistaan 5000 eurolla vuodessa, jos vakuutetulla on PS-tili ja vapaaehtoinen eläkevakuutus, lasketaan vähennykset yhteen ja ne eivät yhdessä saa ylittää 5000 euron asetettua rajaa. (Veronmaksajat 2016.)

Vähennykset tehdään pääomatuloista. Pääomatulojen puuttuessa henkilöltä tai tilanteessa, jossa pääomatuloja ei ole tarpeeksi vähennyksiä varten, voidaan 30 prosenttia pääomatuloista vähentämättä jäävästä summasta vähentää alijäämähyvityksenä henkilön ansiotuloverotuksessa menevästä verosummasta. Jos henkilöllä ei ole ansiotuloista menevää veroa tarpeeksi alijäämähyvityksen tekemiseksi, vähennetään automaattisesti henkilön puolison verotuksessa. Puolisoksi lasketaan myös avopuoliso, jos parilla on yhteinen lapsi tai entinen avioliitto keskenään. (Veronmaksajat 2016.)

4.6 Velaton omistusasunto ja käänteinen asuntolaina

Usein kuulee, että velaton omistusasunto ja käänteinen asuntolaina toimisivat eläkepäivien turvana. Näin ajatteli vuonna 2016 lähes 20 prosenttia. (Lassila 2016.) Käänteistä asuntolainaa tarjoaa muun muassa Suomen Hypoteekkiyhdistys Helsingin kantakaupunkialueella. Käänteisessä asuntolainassa pankki lainaa rahaa velatonta asuntoa vastaan ja asunnon omistaja maksaa lainasta vain korkoja laina-ajalla. Käänteisen asuntolainan lisäksi Suomen Hypoteekkiyhdistys tarjoaa myös käänteistä asuntokauppaa. Käänteisessä asuntokaupassa asunnon omistus siirtyy Hypoteekkiyhdistykselle ja myyjä jää vuokralle asuntoon. Näin asuntovarallisuudesta voi nauttia eläkepäivien turvana. (Suomen Hypoteekkiyhdistys 2017.) Helsingin Sanomien artikkelissa vuodelta 2016 varallisuuden hoidon johtaja Risto Kuoppamäki Nordean Capital Marketsista muistuttaa kuitenkin, että oma-asunto ei tuo kassavirtaa, se voi aiheuttaa remonttikustannuksia ja muuttotappiopaikkakunnalla sijaitseva ei välttämättä riitä eläkepäivien turvaksi. (Lassila 2016.)

5 Miten alkuun säästämisessä?

Onnistuneen eläkesäästämisen, kuten kaiken muunkin säästämisen pohjana on suunnittelu. "Säästämisen suunnitelma", "sinun suunnitelmasi sijoittamiseen", "SISU", "sijoitussuunnitelma", rakkaalla lapsella on monta nimeä. Tässä kappaleessa esittelen ja selvennän sijoittamisen alkuun pääsemisen tärkeää teoriaa, joka voi tuntua aluksi kapulakieleltä.

5.1 Sijoitussuunnitelma

Jokainen voi laatia itselleen sijoitussuunnitelman, usein se kuitenkin laaditaan esimerkiksi pankissa potentiaaliselle säästäjäasiakkaalle. Sijoitussuunnitelmia on erilaisia, pääperiaate on kuitenkin sama. Pesosen (2011,33) mukaan sen tulee vastata neljään kysymykseen:

- Mitä sijoittamisella tavoitellaan?
- Kuinka kauan sijoitan?
- Millainen on riskinsietokyky?
- Kuinka halukas olen itse osallistumaan sijoitusteni hoitoon?

Näiden kysymysten vastauksista muodostuu jokaiselle henkilökohtainen omaisuuslajijakauma, eli miten säästäjän varat jaetaan eri omaisuusluokkiin. Omaisuusluokilla tarkoitetaan osakkeita, korkosijoituksia ja muita. (Pesonen 2011, 33.)

On mahdollista karkeasti jaotella säästäjät näiden kysymysten vastausten jälkeen kolmeen eri luokkaan. Varovaisiksi, maltillisiksi ja tuottohakuisiksi. Varovainen tähtää sijoitusten arvon säilyttämiseen, esimerkiksi inflaation voittamiseen niin, että varojen ostovoima säilyy. Varovaiselle tärkeintä on, että sijoitusten riski on pieni. Tuotot ovat tällöin maltillisia. (Pesonen 2011, 33 – 34.)

Maltillinen sijoittaja puolestaan varovaiseen verrattuna sietää enemmän riskiä ja tavoittelee varojen hallittua kasvattamista ajan kuluessa. Tuottohakuinen sijoittaja keskittyy nimensä mukaisesti tuottoon; tärkeintä on, että kun riskiä on otettu paljon tuoton

saavuttamiseksi, on myös sijoitusaikaa paljon ja varoja ei heti esimerkiksi tarvita käyttöön. (Pesonen 2011, 34.)

Tämä kolmeen jaottelu on karkea ja näistä niin kutsutuista sijoitusprofiileista on olemassa esimerkiksi välimuotoja. Olennaista on kuitenkin ymmärtää, että omaisuuslajihajautus, joka näiden profiilien pohjana kertoo, kuinka paljon riskiä säästäjä voi ottaa.

Esimerkiksi osakkeisiin sijoittavan tulee tiedostaa, että osakkeisiin liittyy paljon riskiä ja markkinoiden heiluntaa ja näin ollen osakkeisiin voi sijoittaa sellainen säästäjä, jonka sijoitusaika on pitkä, eikä varoja tarvita käyttöön heti (Pesonen 2011, 35). Eläkesäästäjillä ideaalitulanteessa säästöaikaa on paljon, jolloin riskiäkin voidaan usein ottaa niin, että tuotto-odotusta voidaan pitää korkealla, mikäli säästäjän riskinotto-kyky antaa ottaa riskiä. Pesosen (2011, 35) mukaan sijoitushorisontin siintäessä 30 vuoden päässä voi osakkeisiin sijoittaa suuren osan varallisuudesta.

5.2 Kuukausisäästäminen rahastoon

Oman riskiprofiilin määrittämisen jälkeen tulee siirtyä sopivan sijoitustuotteen valintaan. Helppo ja suosittu tapa päästä sijoittamisessa alkuun on kuukausisäästäminen rahastoon. Rahastoja löytyy eri riskiprofiileille varmasti useita sopivia vaihtoehtoja. Sopivalla summalla aloittaminen ei vaadi suurta päätöstä, kun esimerkiksi palkkapäivänä palkasta menee huomaamaton summa säästöön rahastoon.

Pesosen (2011, 11) mukaan kuukausittainen rahastosäästäminen sijoitusrahastoon on hyvä ja suosittu tapa kartuttaa varallisuutta säästämällä. Omaan tietotaitooni ja kokemukseeni peilaten sijoitusrahastot sopivat hyvin eläkesäästäjille. OP-ryhmän henkilöasiakasjohtaja Jarmo Kuisma suosittelee myös sijoitusrahastoja, erityisesti osakerahastoja pitkäaikaiseen säästämiseen (Miettinen 2015).

6 Sijoittamisen käsitteitä ja teoriaa

Aloittelevalle säästäjälle monimutkaiset sijoittamiseen ja säästämiseen liittyvät käsitteet voivat tuntua hankalilta. Toinen kysymyksiä herättävä asia on myös esimerkiksi sijoitusten verotus ja sen toimiminen käytännössä.

Sijoittamisen maailmassa on paljon hienoja käsitteitä, joita pyrin selittämään tässä kappaleessa työni rajauksen mukaan. Olen huomioinut käsitteissä keskeisimmät, jotka tulevat aloittelevalla eläkesäästäjälle varmasti vastaan säästämistä tehdessä.

6.1 Riski ja tuotto

Pidän kaikista tärkeimpänä riskin ja tuoton suhteen ymmärtämistä sijoittamiseen ryhtyessä ja tehdessä omaa säästämisen suunnitelmaa. Riskin ja tuoton suhteen pohjalle rakennetaan säästäjän henkilökohtainen sijoitusprofiili.

Sijoittamisessa tuotolla tarkoitetaan yleensä rahassa mitattavaa hyötyä, jonka suuruus vaihtelee sijoitettaessa otetusta riskistä. Tuotto voi olla positiivinen tai negatiivinen, mutta yleensä tuotosta puhutaan, kun jokin on tuottanut puhdasta rahaa.

Sijoittamisessa tuotto muodostuu esimerkiksi sijoitetulle pääomalle maksetuista koroista ja osakeyhtiöiden osakkeen omistajille maksamista osingoista (Pesonen 2011, 200).

Ilman riskiä ei kuitenkaan tule edellä mainittua tuottoa. Jotta säästöilleen saisi tuota positiivista tuottoa, tulee säästäjän pystyä ottamaan riskiä oman riskinsietokykynsä mukaan.

Puttonen & Repo (2011, 22) tiivistävät julkaisussaan yhden riskiin liittyvän, säästämisen ja sijoittamisen perusongelman ”Meidän suomalaisten suurin riski on se, että emme osaa ottaa riskiä. Meidän varallisuutemme on pääsääntöisesti tilimuotoisina sijoituksina ja omistusasunnoissa”. Myös OP-ryhmän henkilöasiakasjohtaja Jarmo Kuisma kommentoi Helsingin Sanomien mukaan suomalaisten riskinotosta rohkaisevaan sävyyn. Kuisman mukaan suomalaiset voisivat ottaa pitkällä aikavälillä enemmän riskiä. (Miettinen 2015.)

Termillä riski arkisesti tarkoitetaan tavoitellun positiivisen asian negatiivisen lopputuloksen uhkaa. Mitä suurempaa positiivista tulosta tavoitellaan, sitä suurempi riski on myös otettava. Onkin usein sanottu, että sijoittamisessa riski ja tuotto-odotus kulkevat käsi kädessä (Puttonen & Repo 2011, 80-85). Sijoittamisessa rinnastaisin riskin sanaan

"*arvonvaihtelu*", tai jopa kuvailisin riskin sanalla "*arvonvaihtelu*", koska riski on aina kaksipuolinen. Riski on siis niin suuri kuin myös positiivisen suuri. Riskin voi Pesosen (2011, 196) sanoin tiivistää vaara epäonnistumisesta ja epävarmuus tulevasta tuotosta.

Oman kokemukseni perusteella suomalainen hyvin todennäköisesti kavahtaa sanaa "*riski*". Riski on lähes aina negatiiviseksi koettu asia ja suomalainen eläkesäästäjä on mielellään ottamatta yhtään, tai hyvin vähän riskiä. Silloin fakta on, että sijoituksilleen ei voi odottaa korkeaa tuottoa, jos yhtään inflaatio, eli rahanarvon heikkeneminen suhteessa hyödykkeiden hintojen kehitykseen huomioidaan.

Osakkeet ja rahastot saatetaan nähdä jopa jonkinlaisena "keinotteluna" tai suuririskisenä pelinä, jossa lähes aina häviää ja pankki korjaa voitot.

Riskin ajattelu *arvonvaihtelun* kautta avaa uuden näkökulman; Korkeariskisemmän sijoituksen ajattelu *korkean arvonvaihtelun sijoituksena* tarkoittaa siis myös korkean positiivien arvonvaihtelun todennäköistä mahdollisuutta.

6.1.1 Riskimittarit

Sijoittamisessa riskiä mitataan erilaisin riskimittarein. Mittareita on monia ja esittelen tässä keskeisimpiä.

Volatiliteetti on keskeinen sijoitusrahastojen riskiä mittaava riskimittari. Suomen Sijoitusrahasto yhdistys suosittelee erilaisten rahaston toimintaa mittaavien tunnuslukujen raportointia lakisääteisen rahastoraportoinnin yhteydessä. Volatiliteetti on yksi sijoitusrahaston toimintaa kuvaava luku, joka raportoidaan usein rahastojen vuosikertomuksissa. (Puttonen & Repo 2011, 86.)

Volatiliteetti mittaa sijoituksen arvonvaihtelua, erityisesti arvonvaihtelun heilahtelua. Sijoituksen tuoton ollessa tasaista, on myös arvonvaihtelu pientä ja voidaan volatiliteetin sanoa olevan pieni, jos tuotto on taas epätasaisempaa, on volatiliteetti suurempi, koska sijoituksen arvo heittelee enemmän. Pesosen (2011, 28) sanoin, volatiliteetti prosenttilukuna kertoo sijoituksen tuoton heilahtelun suuruudesta. Se lasketaan sijoitusten tuottojen keskihajonnasta.

Alfa, eli Jensenin alfa on riskikorjattu mittari, joka mittaa tuottoa. Sijoitettavan kohteen alfan ollessa positiivinen, voidaan sen sanoa tuottaneen keskimäärin paremmin kuin muut vastaavalla riskillä tehtävät sijoitukset. (Puttonen & Repo 2011, 196.) Jensenin alfa on siis

riskimittari, jonka kautta on helppo vertailla saman riskitason sijoituskohteiden onnistumista.

Beta taas on riskimittari, joka mittaa sijoituskohteen markkinariskiä. Useimmiten tätä käytetään suorissa osakesijoituksissa mittaamaan arvopaperin herkkyyttä markkinamuutoksille. (Puttonen & Repo 2011, 197.) Betan ollessa 1 arvopaperi kehittyy samaa tahtia markkinoiden keskimääräisen tuoton kanssa. Betan ollessa taas kaksi voi arvopaperin tuotto kehittyä kaksinkertaisesti markkinoihin verrattuna. (Pörssisäätiö 2017.)

6.2 Korko & koronkorko

Korko on tuoton rinnalla tärkeä asia ymmärtää. Koron ymmärtäminen on pohjana koronkoron ymmärtämiselle. ”Rahan hinta ja tuotto prosentteina ilmaistuna” (Pesonen 2011, 187).

Korko käytännössä on lainatun rahan lainaajalle maksettu korvaus rahan lainaamisesta. Rahan lainaaja saa siis korvaukseksi koron. Esimerkkinä pankki saa koron itselleen lainattuaan asuntolainan pääoman yksityishenkilölle tai osakeyhtiö maksaa liikkellelaskemastaan joukkovelkakirjasta yksityisille sijoittajille korvaukseksi korkoa, koska sai rahaa lainaan sijoittajilta. Sijoituksen korko mitataan yleensä vuosikorkona prosenteissa.

”Korkoa korolle on Einsteinin sanoin maailman kahdeksas ihme, joka sitä ymmärtää tienaa sen, joka ei ymmärrä, maksaa sitä” (Nordnet 2014).

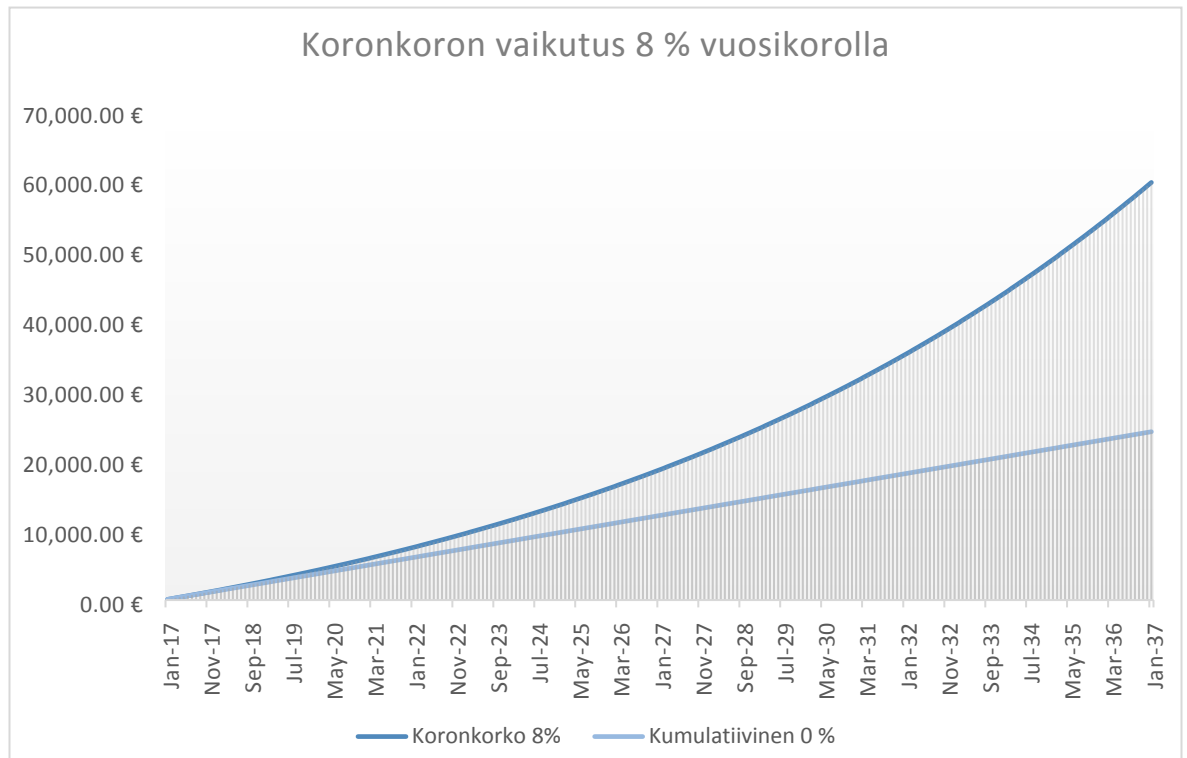
Koronkorko lasketaan korkona sekä alun perin sijoitetulle pääomalle, että jo tälle pääomalle maksetun koron yhteenlasketun summan korkona (Pesonen 2011, 21). Pitkäaikaisessa sijoittamisessa koron osuus pääomasta voi kasvaa todella suureksi, jolloin koronkoron vaikutus sijoituskohteen arvoon voi olla todella suuri.

Eläkesäästämiseen liittyvät asiat ovat olleet myös mediassa esillä paljon ja muun muassa Helsingin Sanomat on kirjoittanut aiheesta. Pitkäaikainen säästäminen sopii nimenomaan eläkesäästämiseen, koska usein eläkesäästäminen aloitetaan hyvissä ajoin ja sijoitushorisontti on pitkä. (Miettinen 2015.)

Artikkelissaan Miettinen esittelee Nordnet-pankin asiantuntijan, Martin Paasin laskelmia, joiden mukaan pitkäaikaissäästäjä pääsee nauttimaan eniten korolle korkoa -ilmiöstä. Paasin mukaan 40 vuotta säästämällä palkastaan 170 euroa kuukaudessa 8 prosentin

vuotuisella tuotto-odotuksella sijoittajan säästöjen arvo sijoitusajan lopussa 593 471 euroa. (Miettinen 2015.)

Toinen Nordnet-pankin osakestrategi, Jukka Oksaharju painottaa myös, että korkoa korolle ilmiön vaikutuksesta sijoitushorisontin loppupuolella muodostuvat sijoituksen suurimmat tuotot (Oksaharju 2013, 132).

Kuvio 3. Koronkoro vaikutus kuukausisäästöissä

Ylläolevassa kuviossa on tummemmalla viivalla laskennallisesti demonstroituna 8% vuosikorollisen koronkoro vaikutus 100€ kuukausisäästön kehitykseen. Vertailukohtana on vaalealla viivalla kumulatiivinen 100€ kuukausisäästö nollakorkoiselle tilille. Viivat kulkevat aluksi lähekkäin toisiaan, mutta koron osuuden kasvaessa alkaa sekin kasvaa samalla prosentilla korkoa, jolloin säästäjä hyötyy koronkorosta.

6.3 Sijoittaminen ja velka

Usein kuulee keskusteltavan sijoittamisesta velkarahalla. Osa opiskelijoista voi sijoittaa esimerkiksi opintolainaansa. Velkaran sijoittamisessa kannattaa hyvin tarkkaan miettiä oma riskiprofiili ja selvittää tietoa velkavivusta ja sen toiminnasta. Sijoittamisessa onnistuneella velkavivulla tarkoitetaan yksinkertaisimmillaan lainatun rahan sijoittamista tuotolla, joka on suurempi kuin rahan lainaamisesta koituvat kustannukset.

Tähän tarkoitukseen soveltuvat erilaiset sijoituslainat, joita pankit tarjoavat. Sijoituslainojen vakuudeksi kelpaa usein osittain kyseisellä lainalla ostetut arvopaperit, eli esimerkiksi osakkeet ja rahasto-osuudet ja loppusummalle voi esittää muuta vakuutta. (Nordnet 2017.)

6.4 Hajauttaminen maantieteellisesti ja ajallisesti

Sijoittamisessa hajauttamisella tarkoitetaan sijoitettavan pääoman jakamista moneen eri omaisuuslajiin. Sijoitusten hajauttamisella tarkoitetaan myös varojen jakamista maantieteellisesti, ajallisesti ja eri toimialoille. Hajauttamisen tarkoituksena on turvata koko sijoitettavan pääoman kehitystä. Jos esimerkiksi yhdellä toimialalla, johon varoja sijoitettu, menee huonosti, pärjää hyvin hajautettu salkku paremmin kuin salkku, jonka kaikki pääoma on sijoitettu esimerkiksi huonosti menestyvälle toimialalle.

Hajauttaminen on yksi tämän opinnäytetyön kulmakivistä ja on tärkeä asia ymmärtää yleensäkin sijoittamista harkitessa.

Sijoitusten ajallinen hajauttaminen tarkoittaa sijoitettavan pääoman sijoittamista erissä, eri aikoihin yhden suuren sijoituksen sijaan. Ajallisella hajauttamisella pyritään tasaamaan markkinoiden heilahtelua ja näin tasaamaan ostetun arvopaperin keskimääräistä hankintahintaa. (Pesonen 2011, 30.)

”Erityisesti sijoitusuran alkuvaiheessa salkku rakentuu yleensä osasta palkkatuloja, minkä johdosta ajallinen hajautus syntyy tavallaan itsestään” (Oksaharju 2013, 132). Esimerkiksi kuukausisäästäminen rahastoon, joka kuukausi samana päivänä on sijoituksen ajallista hajauttamista (Pesonen 2011, 177). Ajallinen hajauttaminen siis pyrkii vähentämään ajoitusriskiä. OP-ryhmän henkilöasiakasjohtaja Jarmo Kuisma suosittelee myös säännöllistä säästämistä ja painottaakin, että 20 vuoden säännöllisessä kuukausittain tapahtuvassa rahastosäästämisessä ei ole miltei lainkaan ajoituksen tuomaa riskiä (Miettinen 2015).

Ajallinen hajauttamisen toteutuessa erityisesti pitkällä aikavälillä, hyödyntää sijoittaja markkinoiden edestakaista hintakehitystä. Sijoituskohteen arvo on pitkällä aikavälillä vaihdellut paljon, ja esimerkiksi rahasto-osuuksia on rahaston arvon laskiessa saanut samalla rahalla enemmän kuin esimerkiksi edellistä erää ostettaessa, jolloin rahaston arvon taas noustessa edullisemmin hankitut rahasto-osuudet mahdollistavat omalla osuudellaan pääomasta suuremman tuoton ja kompensoivat näin laskussa menetettyä

pääomaa. Tällä tavoin keskihankintahinta tasautuu pitkällä aikavälillä ja hallitaan sijoitusten ajoitusriskiä.

Kuvio 4. Ajallisen hajauttamisen esimerkki Säästö 75-rahastoon (Nordea 2016)

6.5 Sijoittamisen verotus ja siihen liittyvät käsitteet

Suomessa sijoitusten verotus on automatisoitu niin, että verottaja saa sijoittajan sijoitusten ja talletusten tiedot suoraan pankkiiriliikkeeltä. Samat sijoitusten verotukseen liittyvät tiedot verottaja lähettää sijoittajalle vuosittain esitäytetyssä veroilmoituksessa.

Laskelmassa on kaikki sijoittajan vuoden aikana tekemät toimet ja omistukset. Esimerkiksi rahastojen ja osakkeiden myynnit ja mahdolliset myyntivoitot- ja tappiot. Verottaja myös laskee sijoittajalle edullisimman verotuksen sijoituksista. Joskus saatetaan tarvita niin kutsuttua 9A-lomaketta, joka ennen automaattista raportointia täytettiin itse raportoiden kaikki kaupat ja omistukset vuoden ajalta. Nykyisin lomaketta tarvitaan vain lähinnä, jos myydään todella vanhoja osakkeita, joista ei ole kauppadataa järjestelmässä. (Pesonen 2011, 79.)

Suomessa sijoitusten myyntivoitoista ja osinkotuloista maksetaan veroa pääomatuloveron mukaan. Pääomatulolla tarkoitetaan rahallista hyötyä, eli voitto-osuutta, joka pääoman

sijoittamisella on saavutettu. Korkotuloista, eli esimerkiksi talletustilien ja joukkolainojen koroista maksetaan lähdeveroa. (Pesonen 2011, 79.)

6.5.1 Luovutusvoitot ja luovutustappiot

Verotuksessa pääomatuloa, joka on syntynyt omaisuuden myymisestä voitolla, kutsutaan luovutusvoitoksi. Luovutusvoittoa verotetaan tämän hetken lainsäädännön mukaan 30.000 euroon asti 30% verokannalla. Jos luovutusvoitto ylittää 30.000 euroa on verokanta 30.000 euroa ylittävältä osalta 34%. (Verohallinto 2017.)

Jos omaisuutta myydään niin, että siitä ei synny luovutusvoittoa, vaan luovutustappiota, eli omaisuutta myydään halvemmalla mitä sitä ostettu, voidaan syntyvä luovutustappio vähentää vuoden 2016 luovutustappioista alkaen verovelvollisen luovutusvoitoista ja kaikista muistakin pääomatuloista. (Verohallinto 2017.)

Sijoitusten verotusta suunniteltaessa on myös hyvä muistaa, että luovutusvoittojen yhteenlasketun summan ollessa alle 1000 € kalenterivuoden aikana myyntivoitosta ei koidu verovelvoitetta (Verohallinto 2017).

6.5.2 Osingot ja niiden verotus

Osingolla tarkoitetaan osakeyhtiön maksamaa osaa voitostaan osakkeidensa omistajille. Sijoitusrahastot saavat samalla tavalla sijoitusrahastosalkkuun rahastossa olevista mahdollisista osakkeista osinkoa. Usein sijoitusrahastot uudelleen sijoittavat osingot yhtiöistä ja näin auttavat rahaston positiivista arvonkehitystä. (Puttonen & Repo 2011, 200.)

Pörssiyhtiön maksama osinko osakkeenomistajalle on myös pääomatuloa. Osingosta 15% on verovapaata pääomatuloa ja 85% veronalaista pääomatuloa. Tätä 85% osuutta verotetaan lopullisessa verotuksessa kuten luovutusvoittoa, eli pääomatuloveroprosentin mukaan, joka on 30%. (Verohallinto 2017.) Loput 15% osingosta on verovapaata, eikä tätä osuutta veroteta, tämä on huomioitu esitetyssä veroilmoituksessa.

7 Pohdinta

Tämän produktin myötä toivon onnistuvani avartamaan tulevaisuuden eläkeläisten näkemystä säästämisestä, madaltamaan kynnystä aloittaa säästäminen ja luovani uskallusta ja rohkaisua edes kokeilla säästämistä sijoitusinstrumentteihin esimerkiksi perinteisen tilille säästämisen sijaan. Produktini lähteet olen poiminut alan kirjallisuudesta, ajankohtaisista verkkojulkaisuista ja artikkeleista. Verkkolähteet ovat tunnettuja julkaisijoita.

Hyödynnän omia, tässäkin oppaassa esittelemiäni oppeja päivittäisessä työssäni pankkineuvojana. Työ on siis minulle hyvin työelämälähtöinen.

Ammattikorkeakouluopintojeni aikana opin todella paljon tämän produktin käsittelemistä asioista ja todella paljon myös muuten talousasioista.

Aihe on todella tärkeä, enkä ole ainoa joka näin ajattelee. Moni tässäkin produktissa lainaamani henkilö työskentelee korkeissa viroissa ja tekee töitä nimenomaan eläkeasioiden kanssa päivittäin. Aihe on myös ajankohtainen. Eläkeasiat ja kansaneläkkeiden leikkaaminen ovat paljon esillä julkisuudessa. Eläkkeen karttumisprosenttia on laskettu ja vuoden 2017 alussa voimaan tullut eläkeuudistus nosti eläkeikää. Jos sama kehitys jatkuu, eläkettä ei pian riitä niin paljoa. Suuret ikäluokat eläköityvät jatkuvasti ja kuluttavat eläkevaroja. Miten toimimme, jos eläkettä ei olekaan tulevaisuudessa?

Eläkesäästämisen suurimpiin vasta-argumentteihin kuuluu se, että emme tiedä muuttuuko lainsäädäntö, esimerkiksi sijoitusten verotuksen kautta niin suureksi, että säästämisestä ei ole hyötyä. Samalla kuitenkin eläkkeitä on jo nyt leikattu ja supistettu. En henkilökohtaisesti usko, että olisi oikeudenmukaista periä niin paljoa veroa itse kartutetuista säästöistä, etteikö säästäminen yhtään kannattaisi. Kannattaa siis nyt aloittaa säästäminen, heti. Eläkesäästämisen ei edes tarvitse olla verotuettua, sitä on yritetty jo useita kertoja. Minne hävisivät PS-tilit? Muitakin vaihtoehtoja on. Esimerkiksi tässä oppaassa painottamani rahastosijoittaminen sopii vallan hyvin eläkesäästämiseen. Kaikki säästäminen, missä tuotto voittaa inflaation on eteenpäin. Säästämiseen vain pitää viitsiä ryhtyä ja sitä pitää ajatella tärkeänä osana normaalia talouden suunnittelua.

Yhteenvedoksi haluan kertoa, että opas perustuu faktoihin siitä, että suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakenteet eivät näillä näkymin välttämättä kestä nykyisellä tasollaan suurta eläkeläismäärää otettuna huomioon suhteellisesti pieni työtä tekevien ja työeläkemaksuja maksavien määrä. Eläkkeitä on pakko supistaa, tai eläkeikää nostaa.

Ratkaisuksi produktissani tarjoan kuitenkin oman eläkesäästämisen mahdollisuutta kovan työnteon ohella. Omalla säästämällä voi omalta osaltaan ratkaista ongelman, joka voi odottaa, jos eläkkeet eivät tulevaisuudessa riitäkään elämiseen. Kaikkien tulisi huomioida tämä omassa taloudessaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Päätös on mielestäni myös helppo tehdä, koska esimerkiksi kuukausisäästämisen voi aloittaa melko pienellä summalla.

Sijoitusten verotuksen verotehokkuuden maksimointi on tärkeää huomioida sijoituksia realisoidessa. Asianmukaiset verot tulee maksaa silloin kun sen aika on. Verotus voi muuttua ja sijoitusten veroja on myös varmasti ihan mukavaa maksaa. Tällöin tietää, että tuottoa on tullut. Yhteiseen hyvään kerätyt verot vievät yhteiskuntaa eteenpäin ja toivottavasti kehittävät julkista taloutta parempaan suuntaan.

Esittelen tässä oppaassa paljon oman ammattikorkeakoulutukseni, sekä alkaneen työurani aikana oppimaani tietoa ja käytäntöä säästämisen ja sijoittamisen perusasioista. Tässä työssä tiivistän suuren tietomäärän ja yritän tuoda olennaisimmat asiat aiheesta mahdollisimman selkeästi esiin. Toivon, että ajatuksillani voisi olla jonkinlainen painoarvo ja, että olen esittänyt tarpeeksi faktaan perustuvia perusteluja tuleville eläkeläisille ottaa huomioon säästämisen suunnittelu mahdollisimman aikaisessa vaiheessa elämää. Työtäni voi hyödyntää myös pikaoppaana rahastosijoittamisen aloittamiseen, vaikkakin sen perimmäinen tarkoitus on havahduttaa ihmisiä säästämään ja tätä kautta vaurastumaan ja keräämään itselleen hyvää tulevaisuutta varten.

Lähteet

Etera 2017. Eläkkeen karttuminen. Luettavissa:

<http://www.etera.fi/elaketurva/elaketurva/karttuminen>. Luettu: 12.01.2017.

Finanssivalvonta 2017. Avaintietoesite. Luettavissa:

http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Documents/Sijoittajan_avaintiedot.pdf. Luettu: 22.01.2017.

Finanssivalvonta 2017. Säästö- ja sijoitusvakuutuksen ominaisuuksia. Luettavissa:

<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Vakuutukset/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>. Luettu: 07.03.2017.

Findikaattori 2016. Väestön ikärakenteen kehitys. Luettavissa:

<http://www.findikaattori.fi/fi/81>. Luettu 07.12.2016.

Järvinen, S & Parviainen, A. 2011. Pääomaturvattu sijoittaminen. Talentum. Helsinki 2011.

Kahra, H. 2015. Eläkesijoittaminen vaatii koulutettuja varainhoitajia. Helsingin Sanomat.

Luettavissa: <http://www.hs.fi/mielipide/a1432608087668>. Luettu: 01.12.2016.

Lassila, A. 2016. Nordean asiantuntijat: Asunnosta ei ole välttämättä eläkepäivien

turvaksi. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <http://www.hs.fi/talous/art-2000002918302.html>.

Luettu: 12.02.2017.

Miettinen, J. 2015. Valtio ei tue eläkesäästämistä. Helsingin Sanomat. Luettavissa:

<http://www.hs.fi/talous/art-2000002845739.html>. Luettu: 11.11.2016.

Nordea 2016. Nordea Capital. Luettavissa:

<https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/saastot/sijoittaminen/capital-sopimus.html>. Luettu: 07.03.2017.

Nordea 2016. Säästämisen tilit. Luettavissa:

<http://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/saastot/saastamisen-tilit/#tab=Kaikki-tilit>. Luettu: 07.12.2016.

Nordea 2016. Säästö 75. Luettavissa:

<https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/saastot/rahastot/rahastot-nyt.html>. Luettu: 07.12.2016.

Nordnet 2017. Näin pääset alkuun superluoton kanssa. Luettavissa:

<https://www.nordnet.fi/superluotto>. Luettu: 12.02.2017.

Oksaharju, J. 2013. Hajauta tai hajoa. Oksaharju Capital Oy, Nordnet ©. Hansaprint Oy. Vantaa 2013.

Paasi, M. 2014. 35 vuoden eläkesäästöt kymmenessä vuodessa? nordnetblogi.

Luettavissa: <http://www.nordnetblogi.fi/35-vuoden-elakesaastot-kymmenessa-vuodessa-2/12/04/2014/>. Luettu: 16.12.2016.

Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi, jokamiehen sijoitusopas. WSOYpro Oy 2011. Jyväskylä.

Poikonen, P & Silvola, T. 2010. Eläkesäästäminen. Finva. Vammalan Kirjapaino Oy. Sastamala 2010.

Puttonen, V & Repo, E. 2011. Miten sijoitan rahastoihin. WSOYpro Oy. Helsinki.

Pörssisäätiö. <http://www.porssisaatio.fi/blog/dictionary/beta-kerroin/>

Saario, S. 2016. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Talentum Pro. Helsinki 2016.

Suomen Hypoteekkiyhdistys. 2017. Hypon käänteinen asuntolaina. Luettavissa:

<http://www.hypo.fi/lainat/kaanteinen-asuntolaina/>. Luettu: 15.01.2017.

Tilastokeskus 2016. Väestö iän (5-v.) ja sukupuolen mukaan, koko maa 1865 – 2015.

Luettavissa:

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vaerak/120_vaerak_tau_105.px. Luettu: 12.12.2016.

Verohallinto 2017. Omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot luonnollisen henkilön tuloverotuksessa. Luettavissa: [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Omaisuuden_luovutusvoitot_ja_tappiot_luo\(42087\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Omaisuuden_luovutusvoitot_ja_tappiot_luo(42087)).

[https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Omaisuuden_luovutusvoitot_ja_tappiot_luo\(42087\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Omaisuuden_luovutusvoitot_ja_tappiot_luo(42087)). Luettu: 05.01.2017.

Verohallinto 2017. Pitkäaikaissäätämissopimuksen ja vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen verotus. Luettavissa: [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Pitkaaikaissaastamissopimuksen_ja_vapaae\(12329\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Pitkaaikaissaastamissopimuksen_ja_vapaae(12329)). Luettu: 05.01.2017.

Verohallinto 2017. Osingot. Luettavissa: [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Korot_ja_osingot/Osingot\(39366\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Korot_ja_osingot/Osingot(39366)). Luettu: 05.01.2017.

Verohallinto 2017. Sijoitukset. Luettavissa: <https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset>. Luettu: 05.01.2017.

Veronmaksajat 2016. Vapaaehtoinen eläkevakuutus. Luettavissa: <https://www.veronmaksajat.fi/sijoittaminen/vapaaehtoinen-elakevakuutus/>. Luettu: 01.02.2017.

Veronmaksajat 2016. Ps-tili. Luettavissa: <https://www.veronmaksajat.fi/sijoittaminen/ps-tili/>. Luettu: 01.02.2017.

Liitteet

Liite 1. Opas eläkesäästämiseen rahastoihin muuttuvassa Suomen taloudellisessa tilanteessa.

OPAS
ELÄKESÄÄSTÄMISEEN
RAHASTOIHIN
MUUTTUVASSA SUOMEN
TALOUDELLISESSA

Mustonen Aku Ville

Alkusanat ja johdanto

Ihminen, joka tekee koko elämänsä kovasti työtä, ansaitsee myös lepoa ja aikaa nauttia elämästä. Me suomalaiset olemme tunnollista ja kovasti töitä tekevää kansaa. Perinteisesti elämämme menee niin, että lapsuuden loppuvaiheilla aloitamme opiskelun, valmistumme ammattiin ja haemme opiskelujen päätteeksi omalta alaltamme töitä.

Olemme luultavasti jo tähän mennessä kerryttäneet eläkettämme työeläkemaksujen kautta. Yleisesti saatetaan ajatella, että kerryttämme omaa eläkettämme ja rahaa menee ikään kuin itsellemme säästöön. Maksamme kuitenkin jo nyt nykyisten eläkeläisten eläkkeitä. Näiden eläkeläisten määrä suhteessa niihin, jotka työeläkemaksuja maksavat tulee edelleen nousemaan tulevaisuudessa. Helsingin Sanomat kirjoitti tammikuussa 2017, että Suomessa tulee olemaan 100 työntekijää kohti 72 elätettävää vuonna 2030, tilanne on kestämaton nykyisellä tasollaan, jostain on leikattava.

Olen huolissani. Ehkä näen työssäni liian paljon tilanteita, joissa raha ei riitäkään enää, kun olisi juuri se aika – ottaa rennosti elämässä ja rauhoittua työnteon jälkeen. Tämä on huolestuttavaa, koska jos nyt, kun eläkettä vielä maksetaan suhteellisen paljon, viestitään sen riittämättömyydestä, niin mitä tuleman pitää, kun paine on leikata eläkettä vielä lisää?

Kaikki ovat kuulleet suurista ikäluokista, huoltosuhteen heikkenemisestä ja eläkeiän nostamisesta. Nämä trendikkäät kymppien uutisten sanat pyörivät usein mielessäni. Pohdin ratkaisua tähän usein ja oman ammattiini opiskeluni aikana olenkin onnekseni työllistynyt omalta alaltani ja alkanut kerryttää työeläkekassaa omalta osaltani maksamalla työeläkemaksuja. En kuitenkaan luota tähän järjestelmään. Haluan varmistaa, että kun on minun vuoroni levätä ja nauttia työni hedelmistä, on minulla myös varaa siihen. Olen nimittäin aloittanut säästämisen. Olen jo

nyt säästämällä ja sijoittamalla saanut aikaan hyviä tuloksia ja aion jatkaa säästämistä tulevaisuudessa. Säästämisen hyvä puoli on se, että varat ovat myös aina käytettävissä, niitä kipeästi tarvittaessa. Säästämisestä tulee sijoittamista, kun varoille aletaan etsiä sopivaa paikkaa, sijoituskohdetta. Sijoittaminen voi tuntua vieraalta termiltä monelle. "Keinottelua, jossa häviää lopulta aina ja pankki käärii voitot" ajatellaan.

Tuntuu, että Suomessa yleinen keskustelu pyörii vain sijoitusten riskeissä, kauhutarinoissa epäonnistumisista ja Sipilän vakuutuskuoressa. Minne piilotit rahasi, Juha Sipilä? Kysyy lööppi. Usein suomalaista keskustelua vaivaa myös kateus. Mielestäni tulisi ajatella niin, että avaanpa itse tuollaisen samanlaisen vakuutuskuoren kuin Sipilällä ja katson mitä saan aikaan.

Verosuunnittelu, johon esimerkiksi tällaisella mystisellä vakuutuskuorella pyritään ei ole keinottelua ja on jokaisen hyödynnettävissä, kunhan vain viitsii keskittyä ja ottaa ennakkoluulottomasti selvää faktoista, jotka ovat kaikkien saatavilla. Silti yleisessä keskustelussa esimerkiksi ansiotuloverotusta jaksetaan kritisoida.

Oman kokemukseni mukaan suomalaiset siis vierastavat sijoittamista. Tästä johtuen varat saatetaan pitää pankkitilillä "turvassa". Tämä opas esittelee tilille parempia vaihtoehtoja, ja on siksi mielenkiintoista luettavaa eläkesäästämistään suunnittelevalle palkansaajalle.

Kädessäsi on opas eläkesäästäjälle. Tämä produkti syntyi opinnäytetyönä tradenomiopintojeni päätteeksi ja on tarkoitettu kaikille, jotka haluavat pitkäaikaisesti säästämällä kartuttaa varallisuuttaan ja myöhemmin hyötyä säästämistään varoista, jotka ovat tuottaneet mukavasti ekstraa. Suosittelen opasta myös ennakkoluulojen karkottamiseen ja säästämisestä innostumiseen. Työskentelen itse henkilökohtaisena pankkineuvojana ja minulla on jo suhteessa omasta mielestäni vielä nuoreen ikääni paljon kokemusta alaltani.

Oppaassani esittelen erilaisia teorioita ja selvennän sijoittamiseen liittyviä käsitteitä. Koronkorko, pitkäaikainen säästäminen, ajallinen hajauttaminen ja verotehokkuuden maksimointi ovat oppaani perimmäiset kulmakivet ja pyrin esittelemään säästämistä tuottonäkökulmasta erilaisten skenaarioiden kautta.

Nuoren säästäjän kohdalla asetelma on täydellinen, aikaa eläkeikään on. Onkin sanottu, että aika on sijoittajan paras ystävä.

5 Eläkesäästäjän pahinta virhettä

1. Säästämättä jättäminen

Aika kuluu jatkuvasti, voisit jatkuvasti säästää ja varasi voisivat tuottaa sinulle. Menetettyä säästöaikaa ei saa takaisin. Pitkäaikaissäästäjä tarvitsee aikaa.

Voit jo nyt laskea kuinka paljon olisi kertynyt, jos sivuun olisi laittanut muutaman kympin joka kuukausi kymmenen vuoden ajan.

2. Kaikki rahat ”kiinni seinissä”

Asunnot ovat perinteisesti suomalaisille elämän tärkein ostos. Asunnon ostoa harvoin ajatellaan järjellä, sitä voi kuitenkin ajatella sijoituksena. Usein asunnon ostaminen on riskisijoitus, joka ei maksa osinkoa, kasva koronkorkoa ja vaatii jatkuvaa huoltoa. Asunto myös ostetaan usein velkarahalla, jolloin se on periaatteessa isoriskinen sijoitus, todella isolla velkavivulla. Entä jos asuntolainaa pois maksaessa olisitkin laittanut osan lyhennyksestä paremmin tuottavaan kohteeseen? Varteenotettava vaihtoehto varsinkin, kun Euribor-viitekorko on matalalla, jolloin kaikki mikä tuottaa enemmän kuin maksat asuntolainastasi korkoja on kotiinpäin, velkarahaakin siis voi pitää nykypäivänä hillitysti ja hyvillä ehdoilla.

3. Riskin karttaminen

Riski on pelottava sana. Kun sanan edes sanoo, kaikkooa puolet potentiaalisista suomalaisista säästäjistä hyvien tuottojen ääreltä. Lainsäädäntömme velvoittaa kertomaan sijoittajalle tarjottavien sijoitustuotteiden riskeistä. Riski on kuitenkin kaksipuolinen. Perinteisesti saatetaan ajatella, että riski on aina negatiivinen asia. Riskiä kuvaa paremmin sana arvonvaihtelu. Arvonvaihtelulla tarkoitan, että esimerkiksi sijoitusrahaston arvo heiluu markkinoiden mukaan. Tämä on täysin normaalia ja jokaisen, joka haluaa ikinä tuottoa millekään omistamalleen, ilman fyysisistä työtä

on sisäistettävä tämä ajatus. Tämä pätee muuten myös esimerkiksi asunnon ostamisessa. Asuntoasi myydessä huomaatkin myyväsi asuntoa, joka on puoliksi kosteusvaurion turmelema. Tässä vaiheessa täysin normaali markkinareaktio on, ettei kukaan osta kiinteistöäsi ainakaan siihen hintaan mitä maksoit siitä ja joudut laskemaan hintaasi todella paljon markkinoiden vaatimalle tasolle, jolloin joku ehkä ostaa tonttisi ja rakentaa tilalle uuden talon. Toisaalta taas voi olla, että olet hoitanut kiinteistöäsi ja rakennuksia hyvin ja kilometrin päähän on rakennettu Supermarketti, juna-asema ja lentokenttä ja talosi arvonnousu on puolet sitä mitä itse joskus maksoit siitä. Onnittelut, olet joskus tehnyt erittäin onnistuneen sijoituksen! Näin sijoitusten arvo siis vaihtelee markkinoilla. Ja voidaan konkreettisesti demonstroida riskin kaksipuolisuus. On huvittava ajatus, että ilman riskiä, eli arvonnvaihtelua voisi saada korkeita tuottoja, silloinhan kaikki olisivat miljonäärejä! On kuitenkin täysin mahdollista, todella suurella todennäköisyydellä arvonnvaihtelua hyödyntämällä saavuttaa pitkän ajan kuluessa todella moninkertaisesti parempia tuloksia, kun ratkaisussa, jossa arvonnvaihtelua ei hyödynnetä.

4. Tilille säästäminen

Tällä hetkellä tilille suurten varallisuusmäärien säästäminen ja säilyttäminen ovat tuottonäkökulmasta pahinta mitä voi tehdä käteisen patjan alla säilyttämisen jälkeen. Inflaatio, eli rahan arvon heikkeneminen yleisen hintatason myötä nakertaa jatkuvasti tilillä olevan varallisuuden ostovoimaa. Mitä suurempi summa, sitä suurempi tappio inflaation vaikutuksesta koituu. Pienenä poikkeuksena tilimuotoisina sijoituksina saattaa saada pankista määräaikaista tilejä, joissa varat ovat lukittuna tietyn ajan. Nämä voivat tuottaa prosentista kahteen vuodessa.

Tili on kuitenkin pakollinen, koska rahastosalkku ja arvo-osuustili tarvitsevat hoitotilin. Myös ansiotulona ja osinkoina saadut rahat maksetaan tileille. Tili on siis hyvä olla olemassa ja tehokas sijoittaja pitääkin tilillään sopivan summan rahaa, jotta pystyy

reagoimaan nopeasti kasvumahdollisuuksiin ja ostamaan esimerkiksi nopeasti osakkeita, joissa näkee kasvupotentiaalia. Pääasiassa säästöt kuitenkin kannattaa pitää tämänkin oppaan esittelemissä muodoissa.

5. Liiallinen riskinotto

Liika on liikaa. Tuottojen kasvaessa tulee sijoitussuunnitelmassa pysyä ja muistaa pitää pää kylmänä. Sijoittaessa aloittaessa määritetään jokaisen riskiprofiili ja sijoitussuunnitelma. Tässä suunnitelmassa tulee pysyä. Säästäminen on pitkäjänteistä ja tuloksia saattaa joutua joskus odottamaan.

Miten kartuttaa itselleen eläke?

Oikotietä onneen ei tässäkään asiassa ole. Jos jotain haluaa saavuttaa, on sen eteen tehtävä töitä. Eläkesäästäminen tässä oppaassa ei eroa paljoa muusta säästämisestä. Se on yhtä yksinkertaista, kuin rahan laittaminen säästötilille.

Usein sanotaan, että säästämisessä kiitos seisoo lopussa. Laittamalla rahaa säästöön et voi kuluttaa sitä heti, mutta palkintona voit myöhemmin kuluttaa enemmän. Varsinkin säästämistä aloiteltaessa voi tuntua, että se ei ole kovin palkitsevaa. Rahaa ei näytä kertyvän ja se tekisi mieli kuluttaa pois, ei se kuitenkaan koskaan kerry suuremmaksi ajatellaan. Säästäminen on pitkäjänteistä, joku voisi sanoa sen olevan tylsääkin varojen kuluttamiseen verrattuna. Entä jos kuolen ennen kuin kerkeän kuluttaa? Onko säästämisellä loppujen lopuksi merkitystä? En halua tällä oppaalla kertoa miten mielestäni rahaa tulisi käyttää, haluan antaa selkeän vaihtoehdon ja valistuksen säästämisen tärkeydelle, jonka olen mielestäni perustanut hyvin faktoihin.

Säästäminen on syytä aloittaa mahdollisimman varhain. Usein säästäminen alkaa jo lapsuudessa vanhempien kannustuksesta. Ideaalitilanne on myös siinä vaiheessa, kun nuori siirtyy työelämään ja omista tuloista alkaa jäädä ylimääräistä.

Tehokkaan säästämisen kannalta oma kulutus tulisi suunnitella niin, että säästöön jää sopiva summa siirrettäväksi säästöön, olkoon se vaikka 50 tai 100 euroa kuukausipalkasta. Säästökohteita voi olla myös useampia. Pankkikielellä puhutaan myös pitkäaikaisesta ja lyhytaikaisesta säästöstä.

Perussäännön mukaan pitkäaikainen säästö on säästämisen muoto, jossa varoja ei ole tarkoitus käyttää ainakaan viiteen vuoteen. Tämä opas keskittyy pitkäaikaiseen säästämiseen. Pitkäaikaista säästämistä suunniteltaessa olennaista on, että

säästöjä ei pidetä tilillä, paitsi jos utopiassa tilin korko on enemmän kuin vuotuinen inflaatioprosentti.

Riskiprofiilin määrittäminen

Kun aletaan säästää pitkäaikaisesti, aluksi on syytä olla yhteydessä pankkiin tai vaikka ystävään, joka tuntee raha-asioita. Suosittelemme pankkivaihtoehtoa, sillä ystäviltä saa harvoin objektiivista neuvontaa.

Nykyisin säästön voi aloittaa netin kautta oman pankkinsa verkkopankkitunnuksilla tunnistautumalla. Kuvitellaan että menit pankkiin ja pankkineuvojasi tarkoitus on keskustella kanssasi säästämisestä. Jos et ole ennen säästänyt tehdään sinulle laissakin vaadittu ja Finanssivalvonnan vaatima sijoitussuunnitelma.

Sijoitussuunnitelman ideana on tehdä sinulle sopiva suunnitelma säästämiseen ja varallisuutesi hoitoon. Se ottaa kokonaisasioinnin huomioon. Lainat, muun varallisuuden, vakuutukset. Kaiken mikä liittyy rahaan. Sijoitussuunnitelman osana on pitkäaikainen säästäminen. Tämä on mielestäni työnteon jälkeen tärkein komponentti oman varallisuutesi kasvattamisessa.

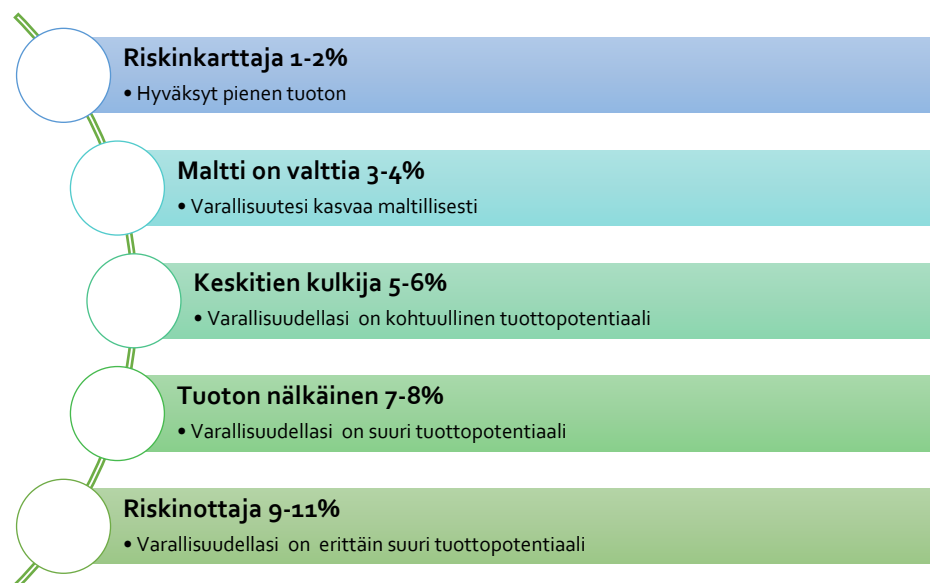
Pitkäaikaisessa säästämisessä on ideana sijoittaa varat jonnekin, jossa niiden arvo vähintään säilyy. Tämä voi olla tili, rahasto, joukkovelkakirja, obligaatio tai jokin muu arvopaperi. Tässä oppaassa painotan rahastosijoittamista ja sen helppoutta. Mielestäni on kuitenkin tärkeää, että eläkettä varten säästäjä tietää myös osakkeista ja muista sijoituskohteista. Pankit eivät anna perusasiakkaille neuvontaa osakesijoittamiseen ilman valtakirjaa, joten jätän suorat osakesijoitukset tässä oppaassa vähemmälle selvitykselle.

Alkuseelvityksen jälkeen tulisi jokaiselle säästäjälle tehdä sijoitusprofiili, toisin sanoen riskiprofiili. Riskiprofiili on jokaisen henkilökohtainen ja määrittää pitkälle tulevan sijoitussalkkusi

rakenteen, tuotto-odotuksen ja tuottojen heilunnan, eli volatiliteetin.

Sijoitusprofiileille on eri pankkiryhmillä eri nimiä, melko yleinen luokittelu on varovaisesta profiilista toiseen ääripäähän, eli tuottohakuiseen. Näillä on välimuotoja ja ylämuotoa, kuten erittäin tuottohakuinen tai maltillinen.

Seuraavassa graafissa kuvaan riskiprofiileja.

Määrityksen jälkeen tehdään jokaisen riskiprofiilin mukainen esimerkkilaskelma eläkkeestä ja säästäjästä. huomioidaan myös kansaneläke tämän päivän mukaisella kehityksellä ja vertaillaan siihen, jos ei ole säästänyt.

Henkilöprofiilit

Esittelen esimerkkisijoitusprofiileja, joissa on otettu mukaan pitkäaikainen säästäminen ja havainnollistettu koronakoron vaikutusta sijoitusten kehitykseen.

Riskinkarttaja

Säästäjän tavoitteena on säästöjen arvon säilyttäminen ja toissijaisena tavoitteena on säästöjen arvon hyvin maltillinen kasvattaminen.

Matti 32 v

Matti kävi omassa pankissaan hetki sitten neuvottelussa koska hänet kutsuttiin sinne. Matti työskentelee toimitusjohtajana omassa yrityksessään, joka tekee kattoasennuksia. Matilla on omistusasunto ja laina on juuri saatu maksettua pois. Tämän jälkeen Matti on lomaillut ja kaikki raha mitä on tullut, on myös mennyt. Neuvottelussa Matilta kysyttiin tulevaisuuden suunnitelmia. Pankkivirkailijan ottaessa esiin eläkeaikaan valmistautumisen Matti hämmästeli; miten se pankkiin liittyy? ”Valtiohan mun eläkkeen hoitaa, kun niin paljon tuota tylliäkin maksettu!”

Virkailijan esiteltyä Matille eri vaihtoehtoja toteaa Matti:

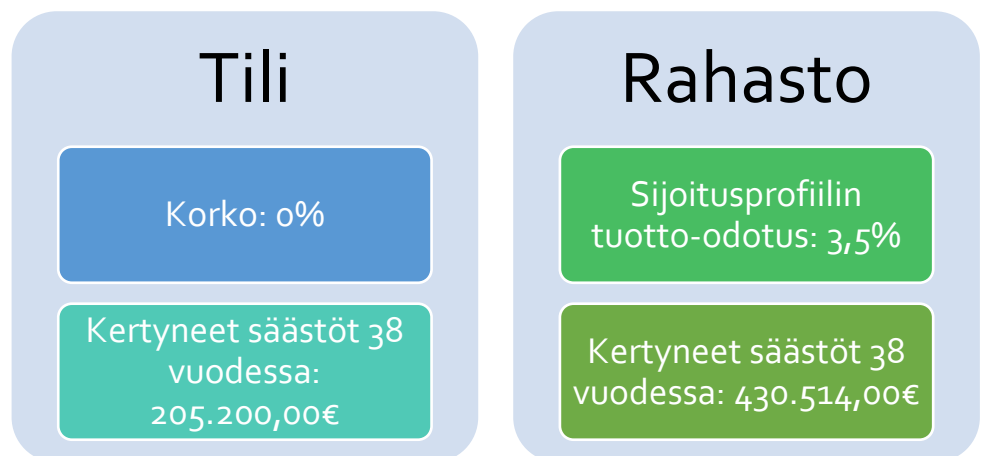
”Mihinkään osakekeinotteluihin en kyllä lähde, niissä häviää lähes aina.”

Matti päättää aloittaa säästämisen tilille. Tilimuotoisen talletuksen talletuskorko 0%. Ja Matin varallisuuden arvo kehittyy jatkossa vuosittain keskimäärin inflaation verran huonompaan suuntaan.

Matin eläkeikään on vielä useampi vuosi. Matti ehtii säästää kuitenkin kohtuullisen potin itselleen pelkästään tilille

Matti alkaa laittaa säästöön kuukausittain 450€ hyvin menestyvän firmansa yksityisotoista. Sijoitusprofiilin mukaan Matti on varovainen, mutta ei kiinnostu rahastoista.

Eläkeikänsä, eli 70 ikävuoteen on Matilla vielä 38 vuotta aikaa. Jos Matti säästää 450€ joka kuukausi ja saa talletukselleen 0% korkoa, on Matilla eläkkeelle päästessä varakassaa: 205.200,00€. Aikamoinen potti ilman korkoa! Vertailun vuoksi vuosittaisella tuottoprosentilla 3,5%, eli maltillisella sijoitusprofiililla, jota voi huoletta suositella 38 vuoden pitkäaikaissäästöön, olisi Matilla varakassaa: 430.514,00€. Matti yli tuplasi juuri säästöjensä arvon erittäin realistisella, pienellä riskillä. Säästöjen voitto-osuudesta tulee maksaa sen ajan mukainen pääomatuloveron mukainen vähennys.

Ensisijainen suositus

Matille voidaan ensisijaisena tuotteena suositella hyvin pieniriskistä korkorahastoa tai tiliä. Matille tulee kuitenkin painottaa, että inflaatio syö jatkuvasti nollakorkoisella tilillä olevaa varallisuuden arvoa.

Keskitien kulkija

”Keskitien kulkija” eläkesäästäjän tavoitteena on säästöjen selkeää arvon kasvattaminen ja suuremman tuoton saavuttaminen.

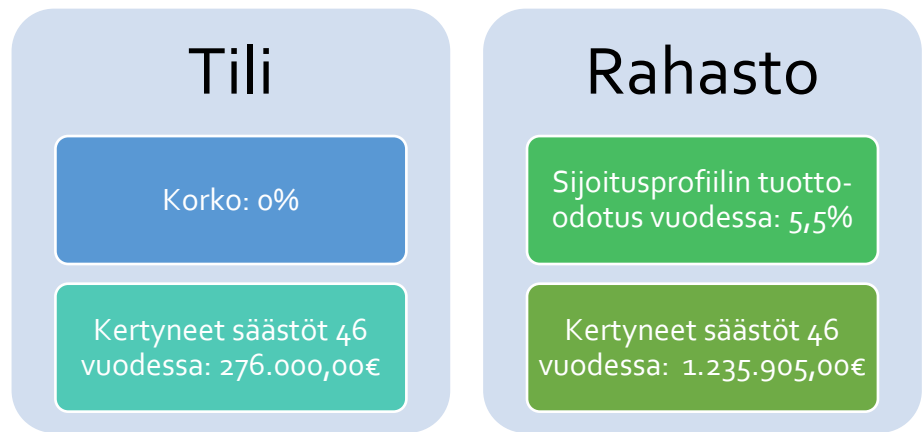
Amanda 24 v

Diplomi-insinööriksi valmistuva Amanda on ostanut oman ensimmäisen asuntonsa Espoosta. Koneelta työpaikan saanut nuori nainen on päämäärätietoinen ja tulevaisuuden Suomen talouden tilasta huolissaan. Amanda on kuitenkin asuntolainansa yhteydessä saanut neuvoja varainhoitajaltaan pankistaan.

Koneella hyvän, esimiestason työsuhteen aloittaneen Amandan kuukausisäästösumma on 500€ ja Amanda on tehnyt alustavan suunnitelman eläkesäästöilleen 46 vuodelle.

”Keskitien kulkijan” sijoitusprofiili vastaa Amandan riskinottokykyä. Keskimääräinen vuosituotto on 5,5% esimerkkilaskelmassa.

Eläkeikänsä, eli 70 ikävuoteen on Amandalla vielä 46 vuotta aikaa. Jos Amanda säästää 500€ joka kuukausi ja saa talletukselleen 5,5% korkoa vuosittain, on Amandalla eläkkeelle päästessä varakassaa: 1.235.905,00€. Amanda olisi miljonääri! Vertailun vuoksi vuosittaisella tuottoprosentilla 7,5%, eli ”Tuoton nälkäisellä” sijoitusprofiililla, jota voi suositella 46 vuoden pitkäaikaissäästöön, olisi Amandalla varakassaa: 2.308.902,00€. Amanda voisi todennäköisesti olla miljonääri tällä säästötahdilla muutamasta syystä: Hän säästää paljon kuukausittain rahastoon ja hän aloittaa aikaisessa vaiheessa, jolloin pääsee nauttimaan maailman ”kahdeksannesta ihmeestä”, eli ”korkoa korolle ilmiöstä”. Amandan säästöjen voitto-osuudesta tulee maksaa sen ajan mukainen pääomatuloveron mukainen vähennys.

Ensisijainen suositus

Amandalle voidaan suositella yhdistelmärahastoa, tai esimerkiksi varallisuuden jakamista kahteen eri kohteeseen, puoliksi korkoihin ja puoliksi osakerahastoihin, jolloin korkorahastolla pyritään tuottamaan tasaisesti mutta vähän ja osakerahastolla haetaan tuottoa kokonaisuudelle, jolloin rahastot täydentävät toisiaan ja riski pienenee.

Riskinottaja

Riskinottajan tavoitteena on säästöjen arvon voimakas kasvattaminen ja suurten tuottojen saavuttaminen korkeamman arvonvaihtelun kautta.

Mikko 27 v

Mikko on ollut suomalaisen pörssiyrityksen myyntipäällikkönä nyt vuoden päivät. Markkinoinnin tradenomiksi valmistunut Mikko ymmärtää jonkin verran prosenteista ja ajatteli aloittaa säästämisen reilusta tulostaa ja bonuksesta, jota firma maksaa hyvin tehdystä työstä. Mikko haluaa pitää hienoa autoaan ja elää vähän leveämmin eläkkeelläkin, joten hän päättää laittaa 300 euroa kuukaudessa tulevaa eläkettään varten.

Mikolle sopiva sijoitusprofiili on "Riskinottaja". Mikkoa ei haittaa suuret arvon heilahtelut, kunhan säästöt saadaan tuottamaan reilummin.

Mikon keskimääräinen vuosituotto sijoituksille on "Riskinottajan" profiililla 10,00% vuodessa.

Eläkeikänsä, eli 70 ikävuoteen on Mikolla vielä 43 vuotta aikaa. Jos Mikko säästää 300€ joka kuukausi ja saa talletukselleen 10% korkoa vuosittain, on Mikolla eläkkeelle päästessä varakassaa: 2.345.907,00€. Mikkokin olisi miljonääri! Vertailun vuoksi vuosittaisella tuottoosentilla 5,5%, eli "Keskitien kulkijan" sijoitusprofiililla, jota voi myös suositella huoletta 43 vuoden pitkäaikaissäätöön, olisi Mikolla varakassaa: 621.262,00€. Vaikka Mikolla on Amandaan verrattuna lyhyempi säästöaika ja hän säästää 200€ vähemmän kuin Amanda. On täysin mahdollista, että hänen säästöjensä arvo on enemmän kuin Amandalla eläkeikä saavutettaessa. Tässä muutama syy: Mikkokin säästää kuukausittain rahastoon ja hän aloittaa aikaisessa vaiheessa, jolloin pääsee nauttimaan maailman "kahdeksannesta ihmeestä", eli "korkoa korolle ilmiöstä". Mikon rahastossa on enemmän riskiä eli suurempi arvonvaihtelu kuin Amandan rahastossa. Mikon säästöjen voitto-osuudesta tulee maksaa sen ajan mukainen pääomatuloveron mukainen vähennys.

Tili

Korko: 0%

Kertyneet säästöt 43
vuodessa: 154.800,00€

Rahasto

Sijoitusprofiilin tuotto-
odotus vuodessa: 10%

Kertyneet säästöt 43
vuodessa:
2.345.907,00€

Ensisijainen suositus

Mikolle voisi suositella huoletta osakesijoituksia. Pankit eivät anna neuvontaa suoriin osakesijoituksiin, mutta on olemassa erilaisia osakekoreja ja osakerahastoja. Mikon tulisi etsiä tuottopotentiaailtaan korkeita ja riskisiä rahastoja, jotka pitävät salkussaan myös käteistä nopeiden kasvumahdollisuuksien hyödyntämistä varten. Mikko voi myös halutessaan turvata salkkunsä kehitystä epävakaina aikoina laittamalla esimerkiksi 10% salkun pääomasta pitkän aikavälin korkorahastoon tai vaikka kultaan tai muihin jalometalleihin.

Miten tähän tulokseen päästiin ja tästähän pitää maksaa veroa ”melkein puolet”?

Kaikki esitetyt laskelmat edellisessä luvussa on laskettu oikeasti ja voin todistaa laskelmien pätevyyden. Laskelmissa ei ole huomioitu verotusta, koska en voi olla varma tulevaisuuden verotuksesta. Mielestäni tulee kuitenkin ajatella, että voitto-osuudesta tulee maksaa jokin prosenttiosuus veroa tulevaisuudessakin. Laskelmassa on käytetty esimerkkinä suoria rahastosijoituksia, jotka voidaan lunastaa milloin vain esimerkiksi verotukseen liittyvän lainsäädännön muuttumisen takia.

Laskelmien tarkoituksena on havainnollistaa koronakoron ja ajallisen hajauttamisen vaikutusta säästöjen arvoon. Kukaan ei voi tietää tulevaisuuden talouden ja markkinoiden kehitystä, mutta keskimääräisillä tuottoprosentteilla voimme ennustaa ja tehdä laskelmia.

Tilin korkoprosenttina on käytetty 0%, koska tällä hetkellä tileiltä ei saa juurikaan korkoa. Voi olla, että tulevaisuudessa tileiltä saa korkojen noustessa korkoa, jolloin tilille säästämistäkin voi harkita.

Syyt säästämisessä onnistumiseen?

Millä sitten perustelen, että laskelmien tilanteet voisivat olla normaalille palkansaajalle täysin mahdollisia? Koronkorko ja ajallinen hajauttaminen tekevät yhdessä tehtävänsä pitkäaikaisessa eläkesäästämisessä rahastoon. Ajallinen hajauttaminen vähentää sijoituksen väärän ajoituksen riskiä ja koronkorko on itsessään mahtava juttu, sillä säästöt, jotka säästösi ovat sinulle tuottaneet, tuottavat sinulle jatkuvasti lisää säästöjä, jotka tuottavat taas lisää säästöjä.

1. Koronkorko

Miksi pääoma säästöissä alkaa kasvaa, kun säästöjä kertyy enemmän? Voinko olla varma, että näin tapahtuu?

Säästöajan kasvaessa koron osuus säästöjen osuudesta nousee.

Tämä on säästäjän säästöilleen toivoman tuoton ansiota.

Koronkorosta puhutaan, kun säästöjen kerryttämät tuotot alkavat tuottaa tuottoa. Koronkorko on korkoa alun perin sijoitetulle pääomalle ja pääomalle maksetulle korolle. Korko alkaa siis kerryttää korkoa ja säästösi alkavat "monistaa itseään".

Pitkäaikaisessa rahastosäästämisessä koron osuus pääomasta todennäköisesti kasvaa todella suureksi, jolloin koronkoron vaikutus sijoituskohteen arvoon on todennäköisesti todella suuri.

Tässä graafissa kuvataan koronkoron vaikutusta kuukausittain sijoitettavan 100€ kehitykseen. Mitä enemmän aikaa kuluu, sitä enemmän tummempi käyrä jyrkkenee, eli korko, jota et itse ole ikinä joutunut maksamaan, kasvaa sinulle korkoa aiheuttaen lisää korkoa, joka kasvaa korkoa. Tätä tulee verrata 0% -käyrään, joka kasvattaa arvoaan vain oman arvonsa verran. Toki sen verran realisti tulee olla ja ajatella, ettei korko välttämättä ole joka vuosi sama. Markkinat heiluvat ja voi olla, että joku vuosi ollaan pakkasella. Kuitenkin taas toisena vuonna voidaan olla reilusti enemmän plussalle kuin odotettu vuosituotto. Tästä pääsemmekin seuraavaan perusteluun: Ajalliseen hajauttamiseen.

2. Ajallinen hajauttaminen

Erilaisiin rahastoihin sijoitettaessa varasi ovat yleensä valmiiksi hajautettu eri toimialoille ja maantieteellisestikin. Tämän hajauttamisen lisäksi puhutaan sijoitusten ajallisesta hajauttamisesta. Ajallinen hajauttaminen tarkoittaa sijoitettavissa olevan pääoman sijoittamista erissä, eri aikoihin esimerkiksi yhden suuren sijoituksen sijaan. Ajallinen hajauttaminen pitkällä

juoksulla tasaa markkinoiden heilahtelua ja esimerkiksi ostetun rahaston keskimääräistä hankintahintaa.

Nordea Säästö 75. Lähde: Nordea 2016.

Kuukausisäästäminen rahastoon, joka kuukausi samana päivänä on sijoituksen ajallista hajauttamista. Ajallinen hajauttaminen siis pyrkii vähentämään ajoitusriskiä. Esimerkiksi palkkatuloista säästämällä tämä ajallinen hajauttaminen tulee luonnostaan, kun palkkaa tulee usealle työntekijälle vain kerran kuussa.

Ajallinen hajauttamisen toteutuessa erityisesti pitkällä aikavälillä, hyödyntää sijoittaja markkinoiden hintakehitystä ja edestakaista liikettä. Sijoituskohteen arvo on pitkällä aikavälillä vaihdellut paljon, ja esimerkiksi rahasto-osuuksia on rahaston arvon laskiessa saanut samalla rahalla enemmän kuin esimerkiksi edellistä erää ostettaessa, jolloin rahaston arvon taas noustessa edullisemmin hankitut rahasto-osuudet mahdollistavat omalla osuudellaan pääomasta suuremman tuoton ja kompensoivat näin laskussa menetettyä pääomaa. Tällä tavoin rahastomerkintöjen keskihankintahinta tasaantuu pitkällä aikavälillä ja sijoituksen

huonon ajoituksen riskiä on määrätietoisella toiminnalla mahdollista hallita.

3. Sijoitusten verotuksesta tietäminen

Tämän hetken lainsäädännön mukaan pääomatuloa rahastoista verotetaan niin kutsuttuina luovutusvoitoina pääomatuloverotuksessa. Luovutusvoittoa verotetaan tämän hetken lainsäädännön mukaan 30.000 euroon asti 30% verokannalla. Jos luovutusvoitto ylittää 30.000 euroa on verokanta 30.000 euroa ylittävältä osalta 34%. Pääomatuloverotus hoituu samalla, joka kevät postitettavalla veroilmoituksella, johon sijoituksiasi hallinnoiva pankki tai rahalaitos on yleensä valmiiksi toimittanut pääomatuloverotukseesi tulevia arvopaperikauppoja.

Jos esimerkiksi nostaa säästörahastostaan 100.000 euroa, josta 50.000 euroa on voittoa, maksetaan veroa 50.000 euron luovutusvoitosta 30.000 euron osuudelta 30% ja 20.000 euron osuudelta 34% veroa valtiolle.

4. Verotehokkuus

Jos omaisuutta myydään niin, että siitä ei synny luovutusvoittoa, vaan luovutustappiota, eli omaisuutta myydään halvemmalla mitä sitä ostettu, voidaan syntyvä luovutustappio vähentää muista luovutusvoitoista. Verottaja huomio tämän yleensä veroilmoitukseen oma-aloitteisesti.

Alle tuhannen euron luovutushinnasta ei tarvitse maksaa verovuonna veroa, vaikka siitä olisi tuottoa 99% tuottoa.

Jos käy paljon kauppaa arvopapereilla, on maksimaalisen verotehokkuuden kannalta myös harkittava pankkien ja rahalaitosten tarjoamaa niin kutsuttua vakuutus- tai sijoituskuorta. Kuvitellaan se kuorena, jonka sisällä olevaa pääomaa saa pyöritellä ilman veroseuraamuksia. Se on eräänlainen oma suljettu ekonomiansa. Eli vasta kun kuoresta nostaa varallisuutta

käyttöön, joutuu maksamaan voitto-osuudesta veroa. On toki myös mahdollista nostaa kuoreen talletettua pääomaa, jolloin ei veroa tarvitse luonnollisesti maksaa. Tämä on tärkeää, koska maksimaalisen koronkoron positiivisen vaikutuksen saavuttamiseksi kaikki varallisuus, joka kasvaa korkoa korolle, kasvaa enemmän korkoa korolle, jos siitä ei luovutuksen yhteydessä tarvitse heti maksaa veroa. Jos sijoituskohte ei vaihdu vaan säästää koko ajan samaan rahastoon ei vakuutuskuoreessa välttämättä ole järkeä, koska vakuutuskuorilla on määritellyt vuosittaiset kuormituspalkkiot, jotka lasketaan yleensä sijoitusta hallinnoivan yhtiön asettamalla prosentilla.

5. Oikeat säästämisen tuotevalinnat

Menestyäkseen säästäjänä on myös tärkeää tehdä oikeita valintoja ja valita itselleen sopivia rahastoja. On tärkeää tarkistaa, että rahaston kulut ovat linjassa sen tuoton kanssa ja että rahasto pärjää vertailuindeksiinsä nähden kohtuullisesti. Myös sijoitusvakuutuksia ja jo mainitsemaani vakuutuskuorta voi miettiä vaihtoehdoksi säästämisen ratkaisuksi.

Loppusanat

Säästäminen rahastoon on hyvin helppoa aloittaa. Suomen muuttuvassa taloudellisessa tilanteessa se on kannattavaakin, koska Suomen tulevaisuuden talouden kehitystä on mahdotonta ennustaa, mutta eläkeläisen toimeentulon näkökulmasta asetelma, jossa eläkejärjestelmä heikkenee jatkuvasti näyttää pelottavalta.

Ottaessasi huomioon oman riskiprofiilin määrittämisen tärkeyden ja hyväksyessäsi sopivan arvonvaihtelun otat askeleen kohti vaurastumista. Säästäminen on pitkäjänteistä hommaa, mutta siinäkin, kuten monessa muussakin asiassa sinnikkyys lopulta palkitaan. Säästöaika on useita vuosia pitkä, jopa kymmeniä, jos mieli saavuttaa hyödyistä suurimmat. Säästöt pitää myös osata käyttää, kun aika koittaa. Tällöin voi lopulta nauttia pitkäjänteisen työn tuloksista. Suora rahastosäästäminen on siinä mielessä joustavaa, että säästöjä voi realisoida, jos niitä tarvitsee. Tässä tulee kuitenkin muistaa, että pääomaa lunastettaessa korkoa kasvava pääoma pienenee.

Korkoa korolle -ilmiön ja ajallisen hajauttamisen hyödyntäminen verotehokkaan säästämisen suunnittelun kanssa ovat palikoita, joilla saat säästösi tuottamaan muuttuvassa Suomen talouden tilanteessa omaa tulevaisuuttasi varten.

Lähdetiedot:

Nordea 2016. Säästö 75. Luettavissa:
<https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/saastot/rahastot/rahastot-nyt.html>. Luettu: 18.02.2017.

Verotiedot: Verohallinto 2017. Luettavissa: <http://www.vero.fi/fi-FI/>.
Luettu: 18.02.2017.